

Dennis Töllborg

SPC Swedlaw/stella-bianca.se

open source 2010

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Bilden på framsidan är på författaren en februarikväll i år, efter att ha gripit in och försökt stoppa några 20-25-åringar som roade sig med att spraya ned en ICA-butik, en spårvagn och 2-3 bilar i Majorna. Polisen anlände till slut, när vi lyckats få tag på de två gärningsmännens kompis. Denne hade med våld och hot om våld avbrutit våra försök att stoppa gärningsmännen, som dessutom snott min mobiltelefon för att förhindra mig att kontakta polisen. Idioten, ty de är inte särskilt begåvade, hade dock ringt upp sina kompisar precis innan polisen anlände, så det var en "piece of cake" att lagföra såväl de två gärningsmännen – som med hög grad av sannolikhet var de som under en lång tid "roat" sig med att spraya ned hus och bilar i Majorna – som mannen som gjort sig skyldig till skyddande av brottsling och olaga hot. Poliserna verkade dock inte särskilt intresserade, släppte medgärningsmannen när vi inte längre såg dem, och tog varken hans namn eller mobilnumret han ringt upp.

Detta är, enligt min alldeles bestämda uppfattning, ett exempel på riktigt dåligt polisarbete, där utan tvekan polisen skulle vara mycket mer professionell med tre färre anställda.

Fotograf är Fredrik Laurin, två gånger mottagare av Guldspaden, två gånger mottagare av Stora Journalistpriset och 2004 tilldelad Overseas Press Club of Americas Eric and Amy Burger Award för avslöjandet av USA:s tortyrtransporter. Fredrik har fått ännu flera nationella och internationella priser, men varken han eller Martin Jönsson, också prisbelönad dokumentärfilmare, dög som vittnen – "polisen", ty så kallar det sig som anställda inom en av Sveriges öppna anstalter, var helt enkelt inte intresserad!

Dennis Töllborg

Det går tydligen an?

Essäer, krönikor och andra tankar

Detta är, till skillnad från Dick Henrikssons böcker, som också är skrivna på arbetstid, en ”open source-bok”, dvs den kan laddas ned och spridas av vem som helst. Om man har någon stil anger man naturligtvis källan, i den utsträckning man vill citera, och det förhållandet att boken inte kostar något innebär inte att man kan sno texten och ge ut den i eget namn. Sådillvida förbehåller jag mig alltså, för all framtid, ”upphovsrätten”. Skulle någon anse att läsningen varit värd någon krona, skicka gärna in den kronan till Stella Bianca, bankgiro 5734-6413 (skriv Det går inte an! på avin): som bekant kan jag inte längre få några forskningsmedel, efter den beramade Säkerhetstjänstkommissionen och HSFR:s skojarprogram, och det gör det komplicerat att kunna delta i traditionellt forskarutbyte, köpa datorkraft et cetera.

SPC Swedlaw/stella-bianca.se

”open source” 2010:1

Ansvarig utgivare: Dennis Töllborg

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Förord	7
1. Det går tydligen an?	9
2. Konventionen kräver att vi ljuger, Göteborgs-Posten 16 februari 1997	15
3. Det är inte normalt att vara lycklig, Metro 18 maj 1999	21
4. Ta reda på vad SÄPO vet om dig, Metro 9 april 1999	23
5. Förminska inte Er själva, medborgare, Metro 20 april 1999	25
6. Värdesystemets parasiter, Göteborgs Universitet juni 2001	29
7. Nolltolerans – men bara mot de svaga, Metro 22 september 1998	37
8. De som bara tiger still är värst, Metro 23 februari 1999	39
9. Makten har bara glömt hur det är, Metro 9 mars 1999	41
10. Världen blir så liten, Göteborgs-Posten 19 oktober 2000	43
11. COPS – Claim openness, Practice secrecy, Göteborgs-Posten 12 juni 2001	47
12. ”Det är en annan sak”, Ordfront Magasin nr 1-2 2002	51
13. Kreativ forskning bryter mot regler, Metro 25 augusti 1999	61
14. Tvinga forskningen att ta sitt ansvar, Metro 5 maj 1999	63
15. Marknaden gräver en grop åt sig själv, Metro 23 mars 1999	65
16. Ramqvist tror sig vara oumbärlig, Metro 31 mars 1998	67
17. På vilket sätt hade han lika ont?, Metro 10 oktober 1998	69
18. Jag vet inte hur min syster dog, Metro 5 augusti 1999	71
19. Jag tror inte tiden läker öppna sår, Metro 3 november 1998	73
20. Viktigaste lagen är skriven i våra hjärtan, Metro 1 juni 1999	75
21. Döda fiskar flyter medströms, Göteborgs-Posten början av nittiotalet	77
22. Än är det tillåtet att sälja sin heder, Metro 26 januari 1999	81
23. Vi förstår inte hur väl makten vill, Metro 14 december 1991	83
24. Skillnaden mellan brott och orätt, Metro 28 april 1998	85
25. Hyresnämnden borde lära av Pippi, Metro 8 september 1998	87
26. Maktens män och kvinnor tar inte sitt ansvar, Metro 16 december 1998	89
27. Om inte Vallo, vem blev då mördad? Metro 16 juni 1999,	91
28. Heder, Hamnarbetaren hösten 2000	93
29. Detta är sanning, jag har alltid rätt, Metro 1 december 1998	97
30. PS! Ordfronts förlorade heder	99

”Throughout history, it has been the inaction of those who could
have acted; the indifference of those who should have known
better; the silence of the voice of justice when it mattered most;
that has made it possible for evil to triumph”

Haile Selassie

”The only thing necessary for evil to triumph is for good men to
do nothing”

Edmund Burke

”We must learn that passively to accept an unjust system is to
cooperate with that system, and thereby to become a
participant in its evil”

Martin Luther King Jr

”Det är ett land, en gemenskap, vi delar och som vi har att vårda,
inte en kennelklubb ... och fullmakt återkallas på
sätt som korresponderar med dess utgivande”

Penis Tölpborg

Förord

Den här essäsamlingen skulle egentligen ha hetat ”Det går inte an!” och släppts i september, lagom till bokmässan. Parallellt med arbetet med denna bok hade jag dock ett uppdrag för polisen att utreda bl.a. handläggningen av ärenden mot polismän, och som ett led i det arbetet beslöt vi att i augusti släppa en delrapport (En man i grön hatt, finns på stella-bianca.se) som underlag för fyra seminarier, seminarier avsedda att ta intryck för att kunna justera felaktigheter och ofullständigheter innan vi släppte rapporten. Det blev genast ett djävla liv, och ett oerhört stort tryck från de med etablerad position för att vi inte skulle få presentera vad vi funnit. De lata oxar som fått sina tjänster av vänner och bekanta, och fått det genom att skita ned sig själva och klättra på andras ryggar, dvs varit TK (trevliga och korkade) framför PK (professionella och kompetenta) blev hotade av den överväldigande empiri vi kunde presentera. Så det blev katten på råttan, och råttan på repet o.s.v. ned till min sekreterare, Anders, som varje dag utsattes för muntliga påtryckningar för att påverka så vi inte skrev något som störde maktens män och kvinnor, och alla deras wannabe’s. De fega kärringarna vågade naturligtvis aldrig säga något när jag var där – då höll de med – och definitivt inte sätta ned sina synpunkter på papper, svara på mail eller ö.h.t. träda fram med sina synpunkter; de visste ju att det bara handlade om att skydda egen etablerad position, uppdraget – att se till att vi får en fungerande demokratisk och rättsstatlig kontroll till

hindrande av illojal maktutövning – var bara retorik, livsfarlig praktik. Man förstod att jag inte skulle vika ned mig, det saknar jag tillräckligt med självbevaringsdrift för att göra, så de försökte sätta press genom att gå på mannen längst ned i kedjan, han som inte skulle ha någon professorstitel eller ett kändisskap att falla tillbaka på om det smäll. Jag hoppades att jag hellre skulle prostituera mig än att oskyldiga skulle få ta smällen. Jag fungerar inte så – jag är lojal mot värden, inte mot person. Men för att inte förstöra möjligheterna att få ut de viktiga utredningsresultat, lögnen och den utilitaristiska feighet och inkompetens som präglade de som nu sket på sig, valde jag att skjuta bl.a. utgivningen av denna bok till dess huvudrapporten släppts. Eftersom jag insåg att inget kommer att ändras, ingen kommer att bry sig i det nya Sverige, efter det att de som offentligt fått göra avbön när de sålt professors titel ändå kunde befordras till rektor efter kollegialt beslut (!), d.v.s. att i det nya Sverige så skiter man numera i allt och alla, förstod jag till slut också att titeln naturligtvis måste ändras. Det jag trodde inte gick an, går verkligen an numera. Så begick ett land självmord. Inledningskapitlet orkar jag dock inte skriva om, det är ju meningslöst i detta autistiska land, där indifferens är ett centralt karaktärsdrag och korruption normalitet, men kallas pragmatik, social kompetens och nätverkande. Så det blev bara en ny rubrik.

1. Det går tydligen an?

Dan börjar på sedvanligt sätt denna sommar – halv sju på morgonen väcker kattedjäveln mig, och kräver frukost. Det går inte att stänga av honom, bara att gå upp. Katten är ungefär lika hederlig och lojal som vilken framgångsrik makthavare som helst – så länge man serverar dem, på de tider och de villkor de ensidigt ställer, så får man ingå i sällskapet. Annars är man ute. Det går naturligtvis inte an – kattedjävvel.

Det är denna morgon jag, genom att jobba som ett djur med min första utredning, en utredning jag tänker styra upp mot *Detournement de Pouvoir* – Illojal maktanvändning –, lyckats slita till mig en dag för att skriva inledningen till denna bok, *Det går inte an*. En hungrig katt tvingar upp mig och jag lyssnar som vanligt på P1 Morgon. Arbetsmarknadsminister Littorin har valt att avgå; jag är ingen stålman, säger han, och hänvisar till en brutal omgivning och till omsorg om barnen, när han väljer att avgå. Smart valt tillfälle, nu blir det hela dagen i radio om hur tungt det är att vara makthavare, och vi andra bör lära oss att hålla käft, och inte vara så kritiska. Så får man inte behandla en yrkespolitiker – men hur får de själva behandla de som dessa värdesystemets parasiter brukar kalla ”vanligt folk”, och särskilt de puckon som valt att vara icke-utilitarister, lojala mot värden framför mot person?

Det är väl det denna bok, en samling krönikor, huvudsakligen från Metro och de flesta skrivna för tio år sedan, eller än längre tillbaka, handlar om. Målet var att försöka påverka, och medverka till en bättre värld. Det misslyckades kapitalt – ifall man bortser från de rättsliga framgångarna med Leander och med Ingrid Segerstedt-Wiberg et al, framgångar som bara kunde nås via utländska domstolar men som därmed haft betydelse för alla som bor i någon av Europarådets medlemsstater, så har jag väl inte lyckats ändra någonting. Möjligen har det blivit värre. Tror jag.

För tio år sedan sålde man i vart fall inte professors titel på juridiska institutionen, en institution nu förvaltd av mina ”barn”, dvs de som jag satte min egen karriär i pant för. Man försökte på sin höjd sälja rätten att bestämma avhandlingars ”innehåll”. Prostitution det också, naturligtvis, och går *naturligtvis* (varför känner jag att jag måste

kursivera detta; är jag osäker på svenska folkets uppfattning?) inte an, men det är ändå ett stort steg längre att t o m sälja professors titel till juristsocieteten, för att själva få ingå i de utvaldas sällskap. Då, när jag skrev en krönika om hur Handelshögskolans dåvarande ledning försökte sälja vetenskapens heder till hugade spekulanter i Metro, så var repressionen omedelbart lönestopp. Det gick naturligtvis inte an. Ändå var väl det en västanfläkt mot institutionsledningens, tillsammans med Handelshögskolans ledning, försök att få mig kickad, eftersom jag vägrade hålla käft om den hallickverksamhet man fem år senare utvecklade. Jag vek inte ned mig, min nya chef på GRI stod upp för mig när andra oroade kröp undan, och ett år senare blev det slut på möjligheten att sälja professors titel. Det var ett misstag att börja sälja dessa titlar, säger de nu när de står med brallorna nere, men ingen tar på sig ansvar – tvärtom, en av regissörerna blir utsedd till ny rektor sedan man kuppet bort den tidigare, hatad av de som sliter för egennyttan. Kärringar är väl rätt namn på dessa personer. Eller har läsaren något bättre ord: pragmatiker? Det gäller att vara socialt kompetent? Man måste välja sina strider? Eller vilket är det rätta ordet; hallickar tycker jag stämmer bättre med svenska akademins ordlista, och då skall ni veta att denna institutionsledning blivit omvald av juridiska institutionens anställda vid tre tillfällen, varav två efter professorsförsäljningen gick igång. Går det an? Jag tycker inte det.

Oj, nu är han åter ”svårt tröttande” som sekreteraren i SÄPO-kommittén – ni vet, den där kommittén som läste Leanderakten, men inte såg något att anmärka på – Hans Frennered skrev i en recension av min bok *Under Cover*, som kom 1990 och där jag vågade tala om korruption hos den svenska maktens män och kvinnor. Han fick själv bli domare i Hovrätten, utnämnd på det särskilt svenska sättet där ingen kan söka eller ens bli nominerad, bara uppringd av en kompis på departementet med erbjudande av en tjänst med hög lön, stor makt och inget personligt ansvar. Det är annat ljud i skällan nu, men ingen minns – eller bryr sig. Lika lite som om Corells och Bergenstrands lögnar, skämmande ut Sverige, i Europadomstolen och även i andra sammanhang, familjen Johanssons byggande av ett eget konungarike i Göteborg med så låg, så låg, profil nu när den Göteborgskorruption de själva skapat flyter upp till ytan. – Minns sjukhusspionen, se på skojarna i ledningen för Göteborgs Hamn som får panik när det kommer in en professionell VD och genast spräcker ackordet, kickande honom redan efter någon månad, och minns det hemliga kontraktet med Stena Line, förstörande hela Södra Älvstranden, byggnadslovsbehandlingen av Gamla Ullevi och Pariserhju-

let, o.s.v. Och minns GP:s ledare i mediekampanjen mot Hamnarbetarförbundet, orkestrerad av Göran Persson och de gamla skp:arnas JKL: ”En olaglig övertidsblockad har skapat otillförlitlighet som transportbolagen inte kan leva med. Annerbacks pompösa inställning är oacceptabel. I fackligt arbete dikteras inte villkoren av ena parten. Den sortens inskränkthet håller inte i en konkurrentutsatt värld. Hamnen tillhör Göteborg och göteborgarna. Och kunderna är inte Annerbacks. De är stadens.” Sanningen var ju att det inte ens gjorts gällande från skojarna i Göteborgs Hamns ledning att det var fråga om en olovlig konflikt, och när facit senare kom – Hamnarbetarna vann återigen med 7-0, trots en antagonistisk domstol – så inte en rad, inte ett ord, och definitivt ingen ursäkt varken till Hamnarbetarförbundet eller ens Annerback: så små människor, med så mycket makt, alltid u.p.a. Och minns Inga Åkerlund, Göran Lambertz, Ulf Bjereld, Janne Flyghed och Ordfront om Säpo, och alla som knep käft! Går det an? Jag tycker inte det.

Själv tycker jag inte att det ens går an att BRIS i sina stadgar anger att man skall vara ”ett komplement” till myndigheterna och alla deras ”prusseluskor”, BRIS underordnade deras s.k. insatser för barnet som råkar illa ut. Särskilt obehagligt blir det när organisationen lever upp till sina stadgar, och – för att inte störa – fullständigt ignorerar de apatiska barnen. Detta går, menar jag, lika lite an som det går an att organisationer (här HRDI, som jag själv medverkade till att skapa) som arbetar med mänskliga rättigheter, och som motto tagit mitt eget tjat om ”att det enda som räknas är vad man gör”, låter en MR-karriarist på SIDA-pengar ge sin hemmaboende 23-åriga dotter till sommarjobb att åka runt i Afrika och ”utvärdera” verksamheten: det går än mindre an när man i rapporten sedan tackar för glassen genom att lyfta fram styrelsen (inklusive författaren till denna bok) och ledningen för organisationen som några nära Gud stående såvitt avser såväl kompetens som moral. Då tar i vart fall jag mitt ansvar, ryter till, och avgår, allt socker som erbjuds om jag bara håller käft till trots. Jag skäms inte för det, och tänker inte ändra på denna inställning heller, hur mycket den än må avvika från den nya tidens normalitet.

Så det går inte heller an när Göteborgs Energi med Anders Hedenstedt och hans fru på Trafikkontoret går bärsärkagång i Göteborgsleran, och förstör både människors hus och deras liv, vägrande att ens överväga att ta ansvaret därför, istället satsande på att säkra varumärket genom att dela ut biobiljetter en gång i halvåret till deras kunder.

Och det går inte an att samma bolag, eller den kommun som givit de ansvariga deras jobb eftersom de ingår i partiets nätverk, som besiktningsman tar den ansvarige på NCC Jonas Wetterstrand som ”glömt” att sätta ut vibrationsmätare, och vars besiktningar senare tar mindre än 10 minuter per hus. Och det går inte an att dessa, för att rädda sitt eget skinn, ljuger under edsansvar i domstolen, än mindre att skojare som Lars-Erik Ashton under ed, utan att hans protokoll granskas, bygger sin livskarriär på att gå maktens män och kvinnor till mötes, och definitivt inte att domstolen sedan efter 6 veckor accepterar de faktiska omständigheterna, men avslår käromålet med påstående om 6 månaders dagliga jordbävningar endast utgör momentana vibrationer, när de med egna ögon sett att en hel bottenplatta brutits sönder. Det kallas i andra länder i bästa fall för *Detournement de Pouvoir*, Illojal maktanvändning, men är väl närmast ett uttryck för inkompetens och en makten behaglig autism.

Det går inte an att vifta bort all denna empiri med påståenden om att allt ändå är sociala konstruktioner, för att därefter gå på cocktailparty med de makthavare som fattat dessa beslut och tala om mänskliga rättigheter och vikten av ”the rule of law”. Det går inte an att hävda att det är en overkill eller rentav elakt att dessa makthavare bör berövas sin makt och tvingas gå på a-kassa och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande, precis som ”vanligt folk”, när man samtidigt accepterar att en postkassörska, som efter trettio års prickfri tjänst beslås med att inte ha stämplat in 50 kronor i fotostatkopieringsavgift före arbetsdagens slut, med arbetsdomstolens gillande kan avskedas. Och det går inte an att hävda vikten av att medborgarna har förtroende för rättsstaten, samtidigt som man hävdar att alla mina empiriskt välgrundade och därtill väl kända, åtminstone lätt möjliga att känna till om man inte blundar stenhårt och håller för öronen, exempel är ”en annan sak”, och att man i vart fall måste ”skilja mellan rätt och rättvisa”.

Men det går an att visa känslor och det går an att fajtas med lidelse och visa såväl förälskelse som hat och besvikelse, det går an att visa sig svag och det går an att misslyckas. Men det går helt enkelt inte an att bygga sitt eget liv, klättrande på andras ryggar. Och det går framförallt inte an att ställa sig indifferent till allt detta, och ändå kräva att bli behandlad med respekt. Tycker jag.

Själv kan jag skriva om det, och jag kan tjata om det, vid varje tillfälle jag träffar min hustru eller mina barn, de som säger sig vara mina vänner, en potentat eller gör ett publikt framträdande. Jag kan vara åtminstone obehaglig, *och tänk; det kan Du också!*

Och jag kan låta mina böcker vara gratis nedladdningsbara, presentera empiri och vägra delta i varumärkesskapande försök att få Kejsaren att framstå som välklädd. Jag kan komma ihåg, och ständigt påminna om, det som andra inte vill höra, och många gånger än mindre vill veta. Men jag kan inte förändra själv – människor ändrar världen. Det är alltid en kamp med ett pris, men det finns inte någon annan väg. Ty varje land har sist och slutligen den demokratiska kvalité och den kvalité i sin utbildning och forskning, i sina rättsstatliga organ, hos sina makthavare, som det nu en gång för-tjänar. Och en hel del säger det nog, trots allt, att alla dessa krönikor som läsaren nu har i sin hand, är mer än ett decennium gamla, och inte ett skit har hänt. Möjligen är detta det slutliga *empiriska* beviset för att Sverige har blivit ett land befolkat av kär-ringar och lett av idioter.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

2. Konventionen kräver att vi ljugar

Det har blivit populärt att diskutera moral och etik igen. TV och akademien har det ena seminariet efter det andra, allt i akt och mening att söka återfinna den moral vi förlo-
rade när näringslivet nådde sin hitintills största framgång med kampanjen Satsa på dig
själv. Begrepp som empati, solidaritet och internationalism återfinns nu endast som
moraliska plattityder, ersatta av konventionskrav där ”politisk korrekthet” innebär att
vi med Orwell alla skall vara för jämställdhet, frihet och mänskliga rättigheter, medan
de som söker omvandla dessa idéer till praktisk handling får räkna med att betala ett
allt högre personligt pris. Se bara vad som hänt sedan vi äntligen fått en jämställd-
hetsombudsman som försöker ta grundlagen på allvar, och se bara vilka kampanjer
justitieombudsmannen utsatts för av polisen, sedan han börjat hävda klassiska rätts-
statliga krav. Jämför detta med hur Lindqvistare, Wennergrenare och Bodinare be-
handlas, så får man onekligen ett visst perspektiv på hur etablissemanget handskas
med begrepp som konvention och moral. Men det är ju, som just etablissemanget och
inte minst jurister brukar hävda, ”en annan sak”.

Den härskande klassen sammanblandar gärna konvention med moral, och hävdar med
denna utgångspunkt normalt framgångsrikt att ”vi måste skilja mellan sak och per-
son”. Denna paradox – ty det är just en närmast absurd paradox – är central om man
på en gång, som till exempel den nytillträdde kronodirektören Wennergren, skall
kunna hävda att ”allmänheten måste återupprätta etik och moral i ekonomiska sam-
manhang”, samtidigt som samma person genomför avancerade skalbolagsaffärer och
säljer sin fastighet till kraftigt underpris när hon riskerar att bli skadeståndsskyldig
gentemot utomstående.

Själva det absurda i paradoxen blir uppenbar så snart man lägger orden i munnen på
dem som misslyckats med den härskande klassens enda krav: gör vad du vill, så länge
du vinner och framförallt inte åker fast. Tänk er själv att höra Hitler, när han ställs till
ansvar för judeutrotningen, försvara sig med att vi måste skilja mellan sak och person.
Eller tänk er hur hopplöst det skulle ha varit för förre justitieministern Rainer att
kräva att man skiljde mellan sak och person när han en gång, innan devisen Satsa på

dig själv blivit en del av hegemonin, beslogs med att ha sysslat med skatteplanering. Jämför det med hur lätt Carl Bildt i dag kan uppbära fullt riksdagsarvode, trots att han inte befinner sig på den arbetsplats han kräver lön från, utan att det ens blir mer än en svag bris i ett vattenglas.

Att skilja mellan sak och person innebär helt enkelt att sätta konvention framför moral. Ty begreppen är antagonistiska. Vi agerar i enlighet med konventionen för att göra våra egna liv så friktionsfria som möjligt. Att agera i enlighet med konventionen innefattar således att ljuga, till exempel när någon frågar oss vad vi tycker om hennes nya, pinsamt smaklösa, klänning eller när vi författar en nekrolog efter en riktig skitstövel. Att agera konventionsenligt är, i vårt allt mer perversa samhälle, ett sätt att motsvara normalitetskravet och innebär således inget annat än att vi åsidosätter moralens krav!

Barn agerar ursprungligen aldrig konventionellt. Alla minns väl sagan om kejsarens nya kläder. Här agerade de vuxna konventionsenligt, men högst omoraliskt: de ljög. Barnen berättade sanningen för kejsaren; det hade ännu inte fått lära sig att det ytliga, att agera i enlighet med konventionens krav, är mer centralt än att tala sanning, om du vill leva ett behagligt liv. Barnet hade (ännu) inte lärt sig att ”det är en annan sak”, när de borgerliga hävdar att ”det måste löna sig att arbeta”, samtidigt som Carl Bildt ger exempel på att det för vissa möjligen är än mer centralt att det även måste löna sig att inte arbeta. (För vissa alltså – inte för dem som går på a-kassa.)

Att agera moraliskt korrekt är att svara mot ambitionen att vara sanningsenlig och att ta ansvar för sina gärningar. I så måtto kan till och med ett veritabelt svin, som Hitler, agera mer moraliskt än det land som kräver att tyskarna inom deras ansvarsområde skall tillse att judarna har ett J i sitt pass, så de kan avvisas när de försöker fly till oss. Baader-Meinhof, ja just det: terroristerna, agerade i den meningen överlägset mer moraliskt när de offentligt förklarade vad de gjorde och varför än de Göteborgspoliser som för att skydda sina kollegor vägrar ställa upp på vittneskonfrontation när de (möjligen rentav förståeligt) någon gång tappar koncepterna och misshandlat en gripen. Och detta är faktiskt inte en annan sak, det är inte att blanda äpplen med päron. Vi agerar nämligen moraliskt just för att kunna betrakta oss själva med någon form av respekt. Att agera moraliskt är därför att vara rak, enkel och tydlig, att vara vad vi är

och stå för det liksom för vad vi nu en gång gör. Konventionens mästare, överklassen, har aldrig riktigt förstått det; de förstår inte dem som, till skillnad från nobelkommittén med sitt fredspris, vägrar att köpa franska viner, inte primärt av politiska eller strategiska skäl, utan för att kunna betrakta sig själva med någon form av respekt. I den meningen är moral sammankopplat med värdighet. Det är aldrig lätt och absolut inte bekvämt, varken för oss själva eller för vår omgivning.

Sven Wernström har i en barnbok (jag minns inte längre vilken) uppmärksammat att vi förefaller leva i en värld med flera olika typer av moralbegrepp. Det finns, skriver han, en arbetets moral. Moralkraven kommer till uttryck i språket: När vår arbetskamrat frågar oss om strömmen är på, måste vi svara ja eller nej. Vi kan inte svara att det beror på vad vi menar med begreppet elektricitet. Livet är beroende av ett korrekt och tydligt svar.

Affärlivets moral däremot – och tydligen numera även politikens och det offentliga etablissemangets moral – tillåter oss att endast uttala oss om det som är absolut nödvändigt. Ja, moralkraven här tillåter oss till och med att hävda att ”detta är en mycket bra bil”, även om vi skall sälja bilen för att vi slutligen blivit så förbannat trötta på att reparera skiten. I det ohämmade egenintressets värld förefaller detta rentav uppfattas som naturligt av såväl säljare som köpare, trots att köparen rimligen i första hand är intresserad av vad som är fel på bilen, inte vad som är perfekt. Detta är alldeles uppenbarligen en annan moral än arbetets moral – kanske har vårt samhälle till slut blivit så perverterat att detta inte längre bara är affärlivets moral utan hela det offentliga livets, inklusive den moderna rättens, moral? Och var hamnar vi då?

Man kan naturligtvis invända att moralen är individuell och således relativ. Det kanske till och med finns en betydande risk för statisk elitism i uppifrån pådyvlade moralbegrepp. Jag kan förstå den typen av argument. Samtidigt har människan genom åren utvecklat, och utvecklar hela tiden, normer för mellanmänskliga relationer. Dessa kan, som jag i mina bästa stunder tror, emanera ur att varje människa i grund och botten vill andra människor gott, men de kan också emanera ur motsatsen: människan är en ond varelse, varför vi behöver utveckla rättsregler och andra former av normsystem för att kunna leva med andra människor. Det centrala är emellertid att vi kan enas om att människan är en relationell varelse.

Den som studerar den moderna rättsstatens lagstiftning (tyvärr inte alltid praxis), kan se att en framträdande idé är att makt genererar ansvar och maktlöshet genererar ansvarsfrihet. Ett annat sådant grundläggande drag är att ingen skall skörda vinning av sin egen ogärning. Ett tredje, nu med demokratibegreppet sammanhängande drag, är transparens, det vill säga sanningsenlighet. Dessa sammanhänger rent värdemässigt med framförallt arbetets moral, men har väldigt lite gemensamt med affärslivets moral.

Om det nu är korrekt att hela det offentliga livet allt mer kommit att anta affärslivets moral, kan detta vara en bakgrund till den alienation som präglar såväl det parlamentariska systemets som rättsväsendets legitimitetskris.

Inte ens på handelshögskolornas och universitetens seminarier diskuterar vi konkreta skalbolagsaffärer eller annat parasiterande på den offentliga sektorns bekostnad (vi använder väl inte ens ett så klart språk) i konkretiserande termer, åtminstone inte när det handlar om en person med koppling till universitet och absolut inte om den är närvarande. Göteborgsandan – som alltså, med några härligt befriande undantag, också präglar Göteborgs-Posten – är djupt omoralisk (om än möjligen effektiv), och befordrar den feghet som är så förödande för varje civiliserat samhälle, väl speglat i den i detta avseende lysande filmen *Jägarna*.

Moral är besvärligt, inte bekvämt. Moral bara kräver och ger inget konkret tillbaka annat än just värdighet. Att agera moraliskt är inte att satsa på sig själv; det är att leva upp till de ideal vi i skolan lärt oss är förknippade med begrepp som rättsstat och demokrati. Det är att utkräva ansvar av Bodin, Lindqvist och Wennergren, men att ta avstånd från ropen på strängare straff för de ungdomar som aldrig fått och aldrig kommer att få en rimlig chans att själva skapa ett värdigt liv. Detta är rättens genes, och där är rätten och moralen inte bara två syskon utan till och med två sidor av samma sak: Ty lagen gillar icke allt hon icke straffar, och det är den *orättfärdige* maktavaren som gömmer sig bakom lag hellre än att skipa rättvisa.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Se där fick ni i Göteborgs-Posten en i alla avseenden konventionsvidrig artikel, där svart är svart och vitt är vitt, precis som för barnet i Kejsarens nya kläder. ”Ett sådant pucko”, som mina söner, betydligt mer konventionskänsliga, skulle säga.

Fotnot. Jan Lindqvist var den så kallade sjukhusspionen och Roger Bodin var en stadsdirektör som av kommunrevisorerna kritiserats för att ha attesterat sin sambos räkningar. Christina Wennergren hade just utsetts till kronodirektör.

Göteborgs-Posten 16/2 1997

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

3. Det är inte normalt att vara lycklig

Så snart han stiger på sprider sig ett slags märklig känsla av oro. Bara han inte sätter sig vid mig, bara han inte börjar tilltala mig. Det är inte det att han är berusad, otrevlig eller ens ser konstig ut. Tvärtom, han är jättetrevlig, ordentligt klädd och väldigt artig. Problemet är att han är glad.

Och med vilken rätt, frågar vi oss alla. Kom åtminstone inte och stör oss med din glädje – vi är normala, vi är fan inte glada. Åtminstone inte med dem vi inte känner, och definitivt inte på ett allmänt kommunikationsmedel.

Jag skulle gissa att han är i 30–35-årsåldern. Det vete kattsingen vad han arbetar med – kanske studerar han. Antagligen bor han hos sina föräldrar, eller också i någon form av kollektivboende, där grannarna irriterat konstaterat att villornas marknadsvärde sjönk så snart det sociala började diskutera idén att placera ut ”de där” i just deras bostadsområde. Hellre då någon kvalificerad ekonomisk brottsling – det ger rentav viss status, och denne vet ju i vart fall att inte vara glad i tid och otid.

Själv träffar jag honom när jag någon enstaka gång åker kollektivt ut till det fina villaområdet, där professorn med familj till slut hamnade. Till skillnad från de flesta hade vi möjlighet att välja, och vi valde det område där nätverken ger störst chans för barnen till ett framtida anständigt liv. Men hur hamnade vår vän där – han som inte har den sociala kompetensen att inse att man inte ska vara glad, åtminstone inte på en spårvagn och definitivt inte i förhållande till personer man inte känner?

För några år sedan var det en busschaufför som blev stoppad av polisen. Några passagerare hade anmält honom. Polisen ryckte ut, stoppade bussen och tvingade chauffören att genomgå ett alkotest. Grunden till anmälan och polisens misstanke var att han hälsade passagerarna välkomna ombord på bussen, och därefter hade mage att visa sig glad. Han avvek från det normala, och man antog därför att han var berusad.

Om jag minns rätt blev han senare åthutad av bussbolaget. Han var visserligen spiknykter, men man ska inte störa sin omgivning med att avvika från normalitetskravet. Det som är charmigt i sydländerna är irriterande i Norden.

Det är lite problematiskt, det där med normalitet. Det som är normalt, ja rentav eftersträvansvärt, i ett visst sammanhang, skyr vi som pesten i ett annat. Vi märker det kanske tydligast när vi åker utomlands. Plötsligt är väldigt mycket som är tabu hemma, till och med tillsammans med samma människor, helt okej. I de sämsta fallen innebär det att våra spärrar släpper mot att utnyttja andra människor (till exempel prostituerade) eller utsätta dem för fara (till exempel köra berusade), men oftare innebär det att vi vågar öppna oss för nya intryck, nya människor och andra kulturer.

Är det kanske inte bara sommar och sol vi nordbor längtar efter – är det också modet att våga utmana ödet, att öppna oss för andra, på ett sätt som vi inte (i nyktert tillstånd) vågar hemmavid? En misslyckad chansning utomlands kan vi resa ifrån, men hemmavid är den genast alla grannars och arbetskamraters egendom. Så vi vågar inte vara lyckliga, vågar inte chansa på att prata med den som söker kontakt – tänk om vi gör något fel. Och till slut blir vi så rädda att göra fel, att vi aldrig vågar chansa på att göra det vi trodde var rätt.

”Barn, kvinnor och djur är lyckliga, men vi människor är det inte”, konstaterade redan den gamle Strindberg. Och att vår vän avviker från normalitetsbegreppet står ställt utom varje tvivel. Men vem är det egentligen fel på?

Metro 990518

4. Ta reda på vad Säpo vet om dig

Det är med sorg i hjärtat jag tvingas konstatera att den uppgörelse med övervakning-Sverige, det systematiska hyckleriet kring åsiktsregistrering, de trakasserier och förföljelser av dissidenter som utmärkt svensk efterkrigshistoria, nu helt kommit att förfuskas. Det regeringsinitierade forskningsprojektet har havererat, sedan regeringen (inte Säpo) konsekvent vägrat forskare med kompetens på området att ta del av relevant material.

Kraven på en sanningskommission har besvarats med tillsättningen av en granskningskommission, vars ledamöter inte ens tillsammans har den allra minsta kompetens på området. Så beslutar regeringen, med de andra partiernas välsignelse, att de som har kompetens på området inte ska få se något, medan de som inte ens vet vilka frågor de skall ställa – eller till vem – bereds full insyn. Det är i sanning en verkligt svensk modell, där hyckleriet och lögnen blir så systematisk att våra barn med stor förvåning kommer att fråga sig om hela den vuxna generationen vid denna tid enbart bestod av idioter och nyttomaximerare.

Vi kan visa att det inte är så. På skärtorsdagen trädde en ny lag i kraft som nu ger viss möjlighet för oss att få reda på om maktens män och dess hantlangare själva lider av vad de kallat ”grova karaktärsfel”. Lagar verkar dock aldrig i ett vakuum. Om vi inte prövar lagen kommer den att bli en potemkukuliss av precis samma karaktär som en gång det famösa åsiktsregistreringsförbudet. Ensam kan jag inte göra något åt det, men tillsammans kan vi. Och det är enkelt att se till att denna lag också blir praktik.

Skriv till Säkerhetspolisen. Gör det idag. Och gör det oberoende av om du tror att du är registrerad eller ej – skriv för att bevara vårt demokratiska statskick och förhindra att lagstiftning används för att lura opinioner.

Det är enkelt. Allt du behöver göra är att skicka ett brev eller ett vykort till Säpo (adress: Box 8304, 104 20 Stockholm) och be att få se vad de antecknat om just dig.

Det behövs inga juridiska spetsfundigheter eller åberopandet av några lagparagrafer. Allt du skriver är: ”Hej Säpo. Om ni har en akt på mig skulle jag vilja läsa den.”

Och så undertecknar du med namn samt anger personnummer och adress. Det är allt! Och får du nej, så skriver du bara till kammarrätten (Box 2302, 103 17 Stockholm) och är lika enkel: ”Hej kammarrätten. Jag vill fortfarande läsa vad som kan stå om mig i Säpos register.”

Gör detta. Gör detta idag, just för att nu när såväl forskarinsatser som sanningskommissionskravet förfuskats är det extra viktigt att förhindra att den nya lagen blir ett aprilskämt!

Och du som är tveksam, eller tror att det ändå inte handlar om dig; glöm aldrig pastor Martin Niemoeller. Niemoeller var både präst och ubåtskapten i det tredje riket men hamnade till sist i koncentrationsläger sedan han opponerat sig mot nazisternas behandling av de kristna protestanterna. I lägret skrev han (i min översättning): ”I Tyskland kom de först att jaga kommunisterna, och jag brydde mig inte särskilt mycket, för jag var ju inte kommunist. Sedan blev det dags för judarna, men jag höjde aldrig min röst i protest, ty jag var ju inte jude. Inte heller när de därefter började jaga fackföreningsfolk såg jag någon anledning till protest, ty jag var ju inte fackligt organiserad. När det blev dags för katolikerna, samma sak: jag var ju protestant, så det var inte mina bekymmer. Slutligen tog de mig, och se då fanns det inte längre någon kvar som kunde ta strid för mina rättigheter.”

Skriv till Säpo. Gör det idag, och gör det för att våra barn i framtiden aldrig skall ha skäl att ropa på en ny sanningskommission!

Fotnot. Lagen trädde i kraft den 1 april 1999

Metro 990409

5. Förminska inte Er själva, medborgare

Jag fick ett brev: ”Broder.” Vadå broder? Har morsan lyckats hemlighålla för mig alla dessa år att vi är bröder? Det är ju sensationellt! Jag menar, jag visste ju att vi en gång varit medlemmar i samma parti – centerpartiet – men att just vi två skulle vara syskon? Nej, det kan helt enkelt inte vara sant.

Ändå – han skriver faktiskt ”broder”. ”Kamrat” kan jag förstå att han inte skriver. Vi brukade ju inte kalla ens våra kamrater inom centerpartiet för ”kamrat”, åtminstone inte när vi tilltalade varandra muntligt eller skriftligt. Möjligen vågade vi säga till någon utomstående att vi var kamrater, men att tilltala sin kamrat med ordet ”kamrat”, det skulle rentav medföra att vår karriär inom partiet hamnade i fara!

Det är klart att vi inte är bröder. Kamrater skulle vi säkert kunna bli, om nu inte prestige la hinder i vägen, men för att bli bröder skulle det krävas adoption. Och både jag och Anders är för gamla för det.

Nej, ”broder” syftar naturligtvis på något annat. Det är en högst generös (åtminstone i förhållande till mig) markering av respekt, av gemenskap, av att vi är just vi, till skillnad från ”dom andra”. Samma sak med ordet ”kamrat”, även om detta används mer kollektivt, just eftersom denna grupp användare sett den kollektiva gemenskapen som primär, medan användarna av ordet ”broder” känner en tryggare ideologisk vana i att referera till en trängre krets.

Så ”broder” var naturligtvis ingen antydning om biologiskt eller juridiskt släktskap, utan en inom kretsen konventionell hälsningsfras, som markerar gemenskap eller en inbjudan till gemenskap och därmed respekt. Så min inledande ironi är egentligen både orättvis och orättfärdig, och för det ber jag dig – ”brorsan” – om ursäkt.

Ändå känns ingången naturlig efter reaktionerna på min förra krönika, där jag försökte få er läsare – just er – att inte ta överheten på så förbannat allvar. Skriv ”Hej, Säpo”, ”Hej, Kammarrätten” uppmanade/uppviglade jag, och till och med Svenska

Dagbladets ledarredaktion vaknade (bara detta är ju en sensationell framgång – de brukar ju annars sova respektive vara vakna belysande selektivt).

Och jag menade vad jag skrev, och har därför till och med stöd i lagen. I konflikter med staten (bortsett från straffrätt) är staten och dess organ sedan 1600-talet samtidigt såväl part som domare. Det betyder att de av tradition har ett alldeles eget ansvar för att tvisten blir så utredd att de kan fatta ett materiellt korrekt beslut – de ska inte bara själva känna till lagens innehåll utan därtill aktivt på egen hand medverka till att beslutet blir rättvist. Medborgarna ska med andra ord i dessa ärenden inte behöva juridisk hjälp – lagstöd och allt annat trams är det myndighetens/domstolens eget ansvar att känna till. Allt ni ska behöva göra är att tala om på vanlig svenska vad ni önskar, och allt det ska kosta är brevporto.

Så följ lagens andemening. Förminska inte er själva, ty i svensk förvaltningsrätt står medborgaren i centrum, och myndigheter/domstolar i allmänhetens tjänst, även om de understundom förefaller ha glömt detta.

Medverka inte till deras glömska, till att överheten fortsätter att tro att den är i någon mening utvald, att den bär sina privilegier med rätta. Visa respekt för dess visade kunskap, för dess visade mod, för dess visade hederlighet, men aldrig bara för dess ställning. Fortsätter ni med er ödmjukhet, tror den nämligen till slut själv att den är just något speciellt, utvald av en högre makt i sin egenskap av särskilt klok, särskilt omdömesfull, särskilt elegant eller särskilt ekonomiskt begåvad, när sanningen snarare är att dess medlemmar kommer från privilegierade familjer och har de rätta förbindelserna.

Metro 990420

Fotnot. Sedan den första artikeln publicerades i Metro i april 1999 och fram till och med december 2000 vände sig inte mindre än 4.219 människor till SÄPO, och krävde att med stöd av den nya lagen få ta del av sin akt. Av dessa visade sig 995 vara registrerade. Ingen fick ta del av hela akten – de flesta bara av tidningsklipp och annat trams – och 144 nekades varje form av insyn. Hösten 2001 vände sig fem av de som begärt att få se sin akt – Staffan Ehnebom, Bengt Frejd, Per Nygren, Herman Schmidt

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

och Ingrid Segerstedt-Wiberg – till Europadomstolen. Samtidigt startades en namnsamling till stöd för en förändring, en insamling som hösten 2001 redan samlat enskilda och organisationer motsvarande mer än 350.000 namnteckningar.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

6. Värdesystemets parasiter.

”En tystnadens gam kommer att sluka era inälvor”.

(Hyllningstal till Ingrid Segerstedt-Wiberg på hennes 90-årsdag)

Hej Ingrid – trött? Ja, tacka fan för det. Jag skall försöka vara kort, men samtidigt mycket elak, inte minst mot de opportunisterna som denna dag, som så vanligt, infunnit sig: det är ju, som livet lärt oss och Afzelius så väl uttryckte, ”en sanning bland många andra, att i varje form av kamp, finns det några som när man lyckas, alltid råkar gå längst fram” – Du vet, liksom jag, de där som driver dit vindarna blåser, de döda fiskar som flyter med strömmen, men som aldrig finns där när det blåser kuling och man ändå tvingas segla mot vinden, just för *plikten* att målet *måste* nås.

Jag läste av en slump en krönika Du skrev härom året i GU-journalen. Minns Du den? Rubriken var ”En vänlig form av dödsdom”, och där använde Du Din makt både till att upprätta en man ”det neutrala Sverige” genom handling en gång sände till döden, men också till att påminna oss om vad vi gör idag. Berättelsen börjar i 1934 och ger mig därför en föraning om att det var en betydelsefull händelse för väckandet av den glöd för det goda som alltjämt präglar Ditt liv. Jag tror att minnet är så starkt, inte bara för att vårt land sände en människa i döden utan för det inhumana, det fega i beslutet, det offentliga hyckleriet av maktens män och kvinnor, då som nu – pragmatik har jag hört att de kallar det – att allt detta väckte en insikt hos Dig om att man måste *fajtas* för det goda. Och att det goda faktiskt finns, inte bara är en abstraktion, en slags relativitet, utan att det *finns* såsom ett faktum. Liksom det onda.

Men äkta godhet hotar tydligen rikets säkerhet. De talar ju faktiskt om behovet av skydd för rikets säkerhet, de talar om demokratins rätt till självförsvår, när de inte vågar låta Ingrid läsa vad de antecknat om henne och hennes far. För dem själva blir denna allt mer uppenbara lögn en lögn som måste till, inte så mycket för nationen och dess välstånd – definitivt inte för rikets säkerhet – utan för självbilden, för den bild av landet och sin egen oundgänglighet, sin egen förträfflighet, den självbild de så omsorgsfullt byggt upp, hela tiden parasiterande på goda värden som demokrati, självförsvår, humanism, rättvisa, rättsstaten och inte minst offentlighetsprincipen, samtidigt

ständigt livrädda för varje ambition att omvandla denna retorik till praktik. Kanske är det så enkelt som prinsessan Dianas bror hävdade i begravningstalet: äkta godhet är hotfullt för de som befinner sig på den motsatta sidan av spektrat. Jag har då inte någon annan förklaring till vad som hände då – 1934 när vi med den heliga pragmatismen som ledgud praktiserade den vänliga formen av dödsdom, avvisande judiska flyktingar till de länder de flytt från -, än mindre någon till vad som händer idag. Obehaget när någon ropar att kejsaren saknar kläder är inte mindre starkt, bara för att det råkar röra sig om en sanning och handlar om vår samtid.

Det som förefaller stå på spel är kontrollen över ett system grundat på belöningar och beskydd. Inget är därför så farligt – och så avslöjande – för den politiska hegemonin som att bygga sociogram: gör det t ex runt den sk säkerhetstjänstkommissionen, eller vilket annat svårförståeligt fenomen Ni så önskar – Ebbe Carlsson-affären, Corells FN-utnämning och hedersdoktorat vid juridiska institutionen i Stockholm eller Justitiekansler Starks ”förutsättningslösa” utredning som fann att alla påståenden om åsiktsregistrering bara var rättshaveristiskt trams – så finner Ni de mest spännande svar i all deras enkelhet. Retorik är här just bara retorik, värden är just bara *instrument* för manipulation, inget man har *plikt* gentemot: lojaliteten gäller mot den egna och vänners etablerade position, inte mot värden. Och nu, denna dag när vi står här i universitetets vackra aula, förefaller det dessutom som att t o m vetenskapssamhället kommit att överbefolkas av akademiker vars huvudsakliga roll är att genom sitt arbete stå till tjänst med auktoritet mot att åtminstone senare kunna få bli upptagen i ”de som bestämmer”s exklusiva sällskap. Så Ingrid, Du som hela tiden tillsammans med andra söker svar på vad som gjort Dig till ”medborgerligt opålitlig” – Din medborgerliga opålitlighet ligger naturligtvis i att Du var och är så förbaskat korkad att Du vägrat acceptera spelets regler; bara att låta en galning som mig hålla tal i ett sådant här celeberrättssammanhang. Redan 1934, när Du som 23-årig ung kvinna på väg ut i livet får lära Dig hur ömsint vi redan då kunde utforma våra dödsdomar mot judar på flykt, redan då borde Du ändå haft omdöme nog att förstå. Så när Du inte lär av läxan, utan fortsätter att ta retoriken på allvar begår Du självklart, men Din bakgrund och med Din position, det ultimata förräderiet. Och då är Du definitionsmässigt farlig, rentav den allra farligaste.

Kanske är trots allt just detta den viktigaste lärdomen vi måste dra av vad som förekommer – makt korrumpierar alltid alla, och makt som tillåts utövas under sekretess är och kommer alltid att vara demokratins största fiende, just eftersom det är parlamentarismens främsta vän. Vi måste komma ihåg att ur statsmaktens perspektiv är dess egna aktioner per definition alltid legitima: statsmakten representerar lag och ordning som skydd mot anarki och kaos. Därför utgör också varje attack mot detta konsensus - varje form av alternativ till den förhärskande världsbilden - också en attack mot staten själv, och, naturligtvis, för de som i skydd av denna säkrats etablerad position också en attack mot den form av demokrati som garanterar dem själva ett anständigt liv. Och sådana attacker kan endast förklaras i termer av konspiration – ja, de kan av dessa maktens män och kvinnor rentav endast *förstås* i form av konspiration – en konspiration riktad mot staten eller ”det demokratiska samhället” som makten föredrar att kalla det. Användningen av begreppet ”medborgerligt pålitlig” känns därför lika naturligt för makthavare i den forna Sovjetdiktaturen och Pinochets Chile som i Sverige, ty det har samma innebörd i alla dessa samhällen, i praktiken innebärande att McCarthy i USA var lika självklart ”medborgerligt pålitlig” som Chaplin *inte* var det, att Stalin i Sovjet var det lika självklart som att Solsjenitzyn *inte* var det, att Freivalds, Björk och Hellsvik är det lika självklart som att varken Torsten Leander eller Ingrid Segerstedt-Wiberg är det, att riksmarskalken och de forskare som låtit sig köpas är det lika självklart som att de som vägrar lära sig veta hut aldrig ens kan komma att bli det.

Ändå – jag begriper inte. Hur många – definitivt inte alla, men hur många - i den församling som samlats här idag för att hylla en kvinna och de värden hon så konsekvent tagit strid för, hur många av Er säger inte ständigt att Ni är emot krig, men kallar ändå med förakt i rösten de som demonstrerar mot Vietnamkriget eller EU:s nya krigsmaskineri för "yrkesdemonstranter"?

Hur många citerar inte med stolthet Voltaire – ”jag kanske ogillar din åsikt, men jag försvarar med näbbar och klor din rätt att uttala den” – men tvekar inte att på ledarsidor döma ut de som ser en annan väg till ett anständigt liv än just Er väg, den enda vägen, som "fanatiker" och landsförrädare, när de genom aktiv handling försöker ge våra ungdomar möjlighet till att mötas i t ex idrott och politik.

Hur många tar inte med upprördhet avstånd från hyckleriet, men välkomnar med tju-siga graser och djupa bugningar de som bär maktens titlar och som belönar maktens hantlangare med både utnämningar och penningar.

Hur många var med och demonstrerade med Ingrid mot Sverige som kärnvapennation, mot USA:s orättfärdiga Vietnamkrig – ty det *var* ett djupt orättfärdigt krig, hur gärna Ni nu än vill skriva om historien. Hur många tar tag i vardagsrasismen vid middagsbordet på de fina bjudningarna. Ja, hur många här närvarande orkade ens avstå från de goda franska bourgognevinerna, när Frankrike valde att pröva sina nya atomvapen ute bland de som inte hade makt att hindra detta?

Hur många reagerar med upprördhet över att makten säger att det handlar om ”demokratins rätt till självförsvar” när Ingrid *och alla de andra*, gamla som unga, vägras få reda på vad det är i deras handlingar och karaktär som gör att de måste betraktas som ”medborgerligt opålitliga”. Som *medborgerligt opålitliga!* Hur många här närvarande har skrivit på uppropet Ingrid ställt sig bakom? Jag hör Er viska i mitt öra: ”det är bra, fortsätt”, men hör ingen av Er använda de gigantiska visselpipor Ni har till förfogande – när jag tittar på och makten är närvarande bär Ni ”rånarmask”.

Jag hör dem säga att man måste välja sina strider, men ser inte att de någonsin valt en enda. Vi känner dem väl, de som sätter sig själv framför andra, och som endast ser värdena som retoriska instrument för sin egen framgång. Jag kallar dem gärna värdesystemens parasiter – det är de som ”när man lyckas, alltid råkar gå längst fram, men när stridslyckan plötsligt vänder, och man söker de främsta händer, inte längre finns kvar”.

Jag förstår mig inte på dessa människor – jag begriper helt enkelt inte.

*En dag
skall de apolitiska
intellektuella
i mitt land
bli tillfrågade*

av vårt folks enkla människor.

*Man skall fråga dem
vad de gjorde
när landet långsamt
slocknade
som en flämtande låga,
tunn och ensam.*

*De kommer inte att tillfrågas
om sina kläder,
ej heller om dessa långa siestor
efter lunchen
ej heller om sina sterila
strider om ingenting
ej heller om sin ontologiska
sätt att komma över pengar.
Ingen kommer att fråga dem
om den grekiska mytologin,
ej heller om det äckel
de kände gentemot sig själva
när någon bland dem
var beredd att dö fegt.*

*Man kommer inte att fråga dem något
om deras absurda
undanflykter
uppvuxna i skuggan
av den fullständiga lögnen.*

*Den dagen kommer
de enkla människorna.
De som aldrig fick plats
i böckerna och dikterna*

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

*av de apolitiska intellektuella,
men som kom varje dag
för att lämna mjölk och bröd,
ägg och tortillas,
de som sydde kläderna åt dem
de som körde deras vagnar
de som skötte deras hundar och trädgårdar
och arbetade åt dem,
och de skall fråga:
"Vad gjorde ni när de fattiga led
och livets ömhet brann ut i dem?"*

*Apolitiska intellektuella
i mitt kära fosterland,
ni har inget svar att ge.
En tystnadens gam kommer att sluka
era inälvor.
Ert eget elände
skall gnaga er själ.
Och ni skall tiga
stumma i er skam.*

(Otto Rene Castillo, Apolitiska intellektuella)

Jag var i Sydafrika för någon månad sedan. Redan före detta hade jag träffat en representant från Sanningskommissionen. Han berättade hur en tre-fyra svarta ungdomar hade kommit upp till kommissionen, bokstavligen talat fem i tolv, och anmält sig själva. Och vari består ert brott då, frågade de trötta ledamöterna. Vi gjorde ingenting, sa de. Vi stod passiva, och vi gjorde ingenting. De bar skuld, och de tog på sig sin skuld.

Vi talade mycket om detta. Vikten av att minnas sin historia, för att inte upprepa den, men också om vikten av att inte förblindas så av sin egen historia, eller rentav fördömandet av den, så att man i sin självgodhet inte ser vad som händer i vår samtid.

Så vad vet vi då? Jo, vi *vet* att Du Ingrid är en av många åtminstone potentiella landsförrädare, en såsom medborgerligt opålitlig registrerad medmänniska. Vi vet också innerst inne Ditt brott: det var och det är att Du lyssnade på de små, de maktlösa och de obehagliga och Du lyssnade på dem framför på etablissemangen. Du bröt då mot konventionens krav och satte därmed, liksom en gång din far, de med etablerad position på hal is. Med en dåres envishet har Du genom åren i handling visat att kejsaren har inga kläder. Däri består Ditt förräderi, däri består Din fara: Du satte moral framför konvention och utgjorde därmed den största fara inte för rikets säkerhet, inte för landet, inte för demokratin och inte gentemot rättsstaten, utan gentemot de med etablerad position och mot deras självbild. Det är därför Du är farlig – det har med tiden blivit allt mer uppenbart att äkta godhet *är* hotfullt för de som befinner sig på den motsatta sidan av spektrat. Och vi har ännu inte nått den juridiska, än mindre den demokratiska, mognad i landet som kan tillåta Dig att sluta. Jag vet att Du är trött, och att Du har all rätt därtill, men Du måste faktiskt hänga i ett bra tag till – räkna med minst en tioårsperiod. Här borde ju universitetet kunna göra en insats. Helst ser vi dig klonad – det borde ju någon begåvad forskare på medicinarberget kunna hjälpa till med.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

7. Nolltolerans – men bara mot de svaga

Nolltolerans. Ett ord som snabbt blivit lika populärt som kraven på fler poliser. Nolltolerans. Och uppmaningen att vi ska polisanmäla våra barn, så snart de snattat ett paket cigaretter eller gjort något annat fel.

Överlämna det till polisen, och avskär oss själva från ansvar. Satsa på Dig själv, och skit i andra. Polisanmäl dem istället!

Jag är en av de stora beundrarna av Janne Josefsson, ni vet han med ”Striptease” och nu senast ”Dokument Inifrån”. Han är partisk, klart partisk. Och modig. Det är väl det jag gillar.

Modet är uppenbart, och föranleder allt mer avundsjuka gliringar från dem som saknar detta mod. Men det där har vi vant oss vid. ”Kärringar” som kramar makten för att själva få ett behagligt liv visar gärna aggressivitet mot dem som besitter det mod de själva saknar. Drivkraften är väl att deras egen feghet, deras egen inkompetens, deras eget förfalskade liv och förfuskade karriär, står ut så mycket tydligare när det finns de som visar just det mod de själva saknar. Aggressiviteten emanerar från rädslan att bli avslöjade som just de ”kärringar” de nu en gång är.

Mod är väl okej! Men partiskhet, är det något att eftersträva? Journalister ska väl vara ”objektiva”, ungefär som på sin tid ”Näringslivets energifakta” (sic!). Janne är ju partisk, och jag som vetenskapsman måste väl ändå ta avstånd därifrån.

Janne är nolltolerant. Men han är det inte mot alla. Han slår tveklöst och hårt – gud bevare mig den dag han ringer och ber mig ställa upp i en intervju, då blir jag nervös – men han slår alltid konsekvent uppåt. Janne är partisk, han står på de maktlösas sida: han slår uppåt, aldrig neråt.

Det finns som sagt många som kräver nolltolerans nu. Allt för många av dem verkar emellertid ha stor förståelse för makthavares brottsliga verksamhet, och ställer därför

bara krav på nolltolerans nedåt, mot de svaga. Framförallt står barn och ungdom i skottgluggen.

Ta till exempel David Torstensson, det moderata kommunalrådet i Halmstad. Med miljoninkomst, och som kommunens starke man, fick man i ”Dokument Inifrån” se hur han omgärdades av människor från en helt annan klass, som inte bara murade utan därtill både klippte gräs och städade sommarstugan för honom.

När det var omöjligt att neka medgav han att det var fråga om så kallad svart arbetskraft. Trots all sin rikedom, sitt privilegierade liv och sin roll som politiker, hämtande sin inkomst direkt ur våra skattemedel, tvekade han inte ett ögonblick att själv vägra följa lagen.

Det skulle inte förvåna mig om han, under åberopande av att man måste följa ”demokratiska spelregler”, vid ett flertal tillfällen med kraft tagit avstånd från ”civil olydnad” när ungdomar utan egen vinning i desperation tagit till dessa medel för att nå ett anständigare samhälle.

Säkerligen står han själv bakom kraven på fler poliser och nolltolerans. Men hur är det med hans egna brottslighet, tveklöst utförd för egen vinnings skull. Ja, se den föreföll inte ens problematisk, varken för honom eller hans partiledare.

Båda bagatelliserade den systematiska brottslighet han bedriver, en brottslighet som är ett av de viktigaste skälen till att vi i detta rika land saknar resurser till skola, ungdom och andra resurssvaga grupper.

Här var det minsann inte fråga om någon nolltolerans. Såvitt jag vet har inte ens förundersökning ännu inletts, trots att brottet både är bevisat och medgivet. Nolltolerans! Herregud.

Metro 980922

8. De som bara tiger still är allra värst

Jag minns inte längre vem det var som skrev det, men det är sant! Det är sant att det stora problemet är inte de få genuint onda människorna, utan alla de goda som tiger still. Människor som viker för det obehag det innefattar att säga till när det behövs, för att i stället tuga still och klaga hos sina vänner, grannar eller på politiker. Alla de som ropar på hårdare tag och längre straff, men som aldrig själva vågar markera mot just de som mobbar i skolan eller på arbetsplatsen, som inte vågar vittna i en rättegång och som tittar åt andra hållet på bussen eller spårvagnen när någon röker eller klottrar.

Den stora fegheten blir en del av livslögnen, där man till slut alltid håller med den som man pratar med och aldrig, absolut aldrig, ens höjer rösten när det kan finnas ett personligt pris att betala för det.

Jag känner många sådana. Flera i min närhet, och alldeles för många inom såväl universitet som rättsväsen. De delar kritiken, ja ofta kommer de springande med hårda ord mot en arbetskamrat eller en händelse, men står alltid lika ängsligt viskande och tittar sig omkring för att ingen annan ska höra (som till exempel efter Handelshögskolans erbjudande att köpa sig en professor). Och sedan när de väckt upprördheten hos den som aldrig lärt sig hålla käft, så tiger de still. Aldrig riskera något för egen del, alltid värderande för att först få klart för sig vem som vinner. Först när slaget är över vågar de träda fram, och då alltid på den vinnandes sida.

Klättrare. Vi har för många klättrare – människor där sloganen ”satsa på dig själv och skit i andra” har blivit en del av hela livsfilosofin. Ängslighet är deras främsta kännetecken, och losec deras viktigaste födoämne.

Jag förstår mig inte riktigt på dem. Men ibland blir jag riktigt avundsjuk på deras välutvecklade sociala kompetens och deras totala avsaknad av empati. De umgås lika lätt med Pinochet och Stalin, som med moder Theresa och Martin Luther King. Välklädda, aldrig höjer de rösten och sällan eller aldrig kommer en svordom ur deras mun. De skulle aldrig ha sagt till kejsaren att han saknade kläder, åtminstone inte förän någon annan först tagit risken av att utsättas för den onåd en sådan sanning hade

kunnat innebära. Men alldeles säkerligen skulle de så snart slaget ansågs vara vunnet delta i segerfesten och på den följande galamiddagen – med större självsäkerhet än det ropande barnet – och där själva ställa sig i centrum. I maktens korridorer rör sig nämligen denna människotyp med samma elegans och självklarhet oberoende av statskick, oberoende av vilken form av makt de har att förhålla sig till.

Kanske har de det med modersmjölken, kanske har de lärt sig i livets hårda skola. Bakgrunden spelar ingen roll, resultatet är detsamma. ”Hjärna i stället för hjärta” säger de, när sanningen är att de emotionellt och intellektuellt förtvinat – deras livslögn har till slut blivit ett naturligt sätt att leva, det enda sättet att leva. Och de får mig att må illa, ja rentav äcklas. Men de mår lika bra, och den enda som mår dåligt är jag själv. Så snälla, ”lobotomera mig”, vädjar jag till den psykoterapeut jag dagligen skulle besöka om jag bara hade pengar.

Det är då tankarna går till ÖIS. ÖIS – laget i mitt hjärta, i medgång såväl som motgång. Det är då jag inser att de få framgångarnas äkta glädje bara väcks ur de många tillfällenas bakslag. Det vet varje äkta ÖIS-are. Vi vet att medströms flyter bara de döda fiskarna!

PS! Jag känner en och annan anhängare till Blåvitt, och till och med några inom universitet och rättsväsen, som har lite stake. Men det är nog mest en slump. DS!

Metro 990223

9. Makten har bara glömt hur det är

Jag har under senare år allt oftare, tycker jag, haft anledning att fundera över hur makten människor egentligen resonerar.

Ett tag trodde jag, vilket jag gärna ska erkänna, att de helt enkelt saknade empati, att avsaknad av inlevelseförmåga var en förutsättning för samhällets surfares framgång. Men så kan det naturligtvis inte vara – åtminstone såvitt gäller politiker är det säkerligen så att deras politiska intresse en gång vaknade just på grund av deras empati.

Och säkerligen återfinns det en hel rad andra makthavare inom näringsliv och byråkrati som har växt upp under sådana förhållanden att de har erfarenhet av hur livet egentligen gestaltar sig för de flesta medborgare.

Kanske har de åtminstone någon släkting, eller rentav någon gammal vän, som de alltjämt träffar och som lever vid sidan av deras invanda gräddfiler.

Nej, problemet kan inte ha genetisk bakgrund. Orsaken till att de med sådan lätthet tränger sig i bostadsköer, föreslår karensdagar och sänkning av a-kassan och rentav – naturligtvis på skattebetalarnas bekostnad – tar sig en och annan hutt på Crazy Love i Bryssel måste helt enkelt vara något annat.

Det slår mig plötsligt att det kanske kan bero på att de själva ingenting har att förlora – att de nått den gräns där nätverken alltid ser till att de aldrig behöver betala priset för sina åtgärder, och definitivt aldrig själva riskerar att vara tvungna lyfta a-kassa om de får kicken, flytta in i en nedkörd, sliten fyrarummare i Bergsjön när de skiljer sig eller ens anmäla sig till sjukkassan när de någon gång är sjuka. Och så har de helt enkelt glömt!

De är inte empatilösa, de är inte onda – de har helt enkelt bara glömt, och har heller inte någon anledning att åter minnas. Vi ska inte skälla på dem för det. Det är inte

rättvist – det är ju vårt fel. Vi har tagit bort deras anledning att minnas, vi har själva skapat problemet.

I parlamentarismens underbara värld är det ju i slutändan trots allt alltid vi som bestämmer, och har ansvar för, tingens ordning.

Men låt oss då hjälpa dessa stackare, som så offervilligt sliter ut sig för vår skull. Låt oss besluta att alla fallskärmsavtal förbjuds, för att istället ersättas med att även direktörer får anställningsskydd.

Då kan de äntligen känna sig lika trygga som vi – ty anställningsskyddet i Sverige är ju, påstår de, så högt att man näst intill aldrig kan kicka någon, och definitivt inte om man saknar saklig grund. Och låt dem vara med i a-kassan.

När de tvingas lämna riksdagen eller regeringen så slipper det letas landshövdingeposter eller skapas nya myndigheter med nya generaldirektörer. Låt dem vara med i samma a-kassa som alla vi andra.

De är säkert nöjda med den – allt som oftast påstår de ju att denna ersättning är så hög att de arbetslösa inte vill ha jobb. Och tänk vad tacksamma de ska vara att få flytta ut till miljonprogrammet – varför ska de tvingas bo i en skitig innerstad när de kan få njuta av den underbara och kreativa boendemiljö de så generöst skapat för det folk som röstat fram just dem.

Hej makten. Vad säger ni om detta – ni har möjlighet att själva besluta i riksdagen. Kanske räcker en sådan här förändring för en helt ny syn på livet. Och på politiken. Kanske väcker det åter de känslor av empati som en gång väckte ert politiska intresse.

Kanske blir ni rentav mer trovärdiga och inser att det finns en inre stolthet att återfinna i att låta retorik sammanfalla med praktik, även om priset därför både är högt och måste betalas personligen.

Metro 990309

10. Världen blir så liten

Dom säger att världen är så liten. Ja, dom förresten, vi säger det väl lite till mans. Det är naturligtvis inte sant och därför egentligen rätt dumt, men ändå är upplevelsen alltid lika äkta. Ändå, om världen nu inte är liten, och antalet möten tvärtom bara ökar, ja då måste det vara något annat som gör att vi gång på gång häver ur oss en sådan här dumhet, och verkligen menar det.

Vad är det då som krymper en växande värld?

Jag tror att det är igenkännandet, att vi söker oss till platser dit människor som delar vår världsbild också söker sig, just för att de har samma drömmar, samma resurser och samma bakgrund som vi själva. Det kan vara inom Rotary, för de som har sådana vanor, eller på en demonstration, för de som har dessa vanor. Dessa möten ger oss trygghet, och därmed äkta glädje, just genom att de bekräftar vår egen uppfattning av vad som är det goda respektive det onda, vad som är rätt och vad som är fel, vad som är eftersträvansvärt och vad vi bör ta avstånd från.

Inom den internationella forskningen på underrättelseområdet kallar vi detta för ”accountability”-nivån. Det handlar om icke-explicita strukturer, som böjer analysen av händelser och placerar in dem i ett särskilt förklaringsmönster, och utesluter andra. Lite förenklat kan vi säga att världen betraktas genom ett alldeles särskilt par glasögon, där varje händelse eller person förstås på ett på förhand intuitivt bestämt sätt. Tydligast är detta naturligtvis i diktaturer, där diktatorn till slut gräver sin egen grav genom att ha byggt upp en terror där endast ja-sägare vågar yttra sig. Mer diffust är det i styrelserummens mansdominerade värld, där män tenderar att välja män framför kvinnor just för att de känner män och deras världsbild framför kvinnors. För mig, som sedan en tid tillbaka haft möjlighet att betrakta omvandlingen av öst-europas säkerhetstjänster, ser man tydligt att efter en lång tid av diktatur sätter sig dessa böjningsmönster liksom ”i väggarna”. Inte ens om man byter ut folk i organisationerna sker så mycket nytt under solen.

Det är på ”accountability”-nivån repressionen – inskränktheten, dumheten, enfalden – är som farligast, ty här rör det sig inte längre om öppen repression, om naket förtryck, utan disciplineringen är dold och en del av vardagen till den milda grad att beteendet är naturligt, och varje kritik liksom bränner till som en personlig anklagelse, Världen är så liten...

”Accountability”-nivåns individualisering kallar vi för ”responsibility”. I en engelsk-svensk ordbok har begreppen, talande nog, samma svenska översättning; ansvar. Men på responsibility-nivån granskar vi inga strukturella problem, här söker vi förklaringarna i öppna konspirationer, i öppen (ibland vänskaps-)korruption eller i rena lagbrott. Skandalen, regelbrottet, moralbrottet eller det rena hyckleriet individualiseras och begränsas till en eller flera händelser. Resonemang om samband är då inte aktuella, och vi distanserar oss lätt från händelsen, betraktande den antingen som en historisk händelse som saknar relevans för vår samtid eller som en händelse som sammanhänger med viss eller vissa personers karaktär och beteendemönster. Här är världen sällan liten – det är ”dom” och absolut inte ”vi”.

Han heter Ove. I slutet av sjuttioalet bestämde sig Säkerhetspolisens författningsskydd för att försöka värva honom som infiltrator i vänstern, kanske var han det redan – kanske är historien bara planterad. Men faktum kvarstår, han stod och såldes vänsterpress och var mycket aktiv både på det ena och det andra sättet. Efter en tid av hög aktivitet försvann han plötsligt från arenan, för att något år senare dyka upp inom socialdemokratien. Hans karriär gick spikrakt, och han hamnade i Stockholm. Han trivdes aldrig i Stockholm, och snabbt ordnade Göran ett toppjobb till honom i Göteborg, Socialdemokraterna tar lika väl hand om de sina som de brutalt söker slakta sina ovänner. Hon heter Margareta och jobbade kanske redan då på SÄPO. Margareta fick – till deras gemensamma lycka – arbetet som ny chef för Säkerhetspolisen i Göteborg. Riktigt lika bra kändes det inte för den som borde haft tjänsten men istället förflyttades till den öppna polisen, dock enligt uppgift alltjämt med lön som belastar Säkerhetspolisens konto. Nu är Margareta och Ove gifta – kanske är det inte bara romantiskt utan rentav väldigt praktiskt, men på accountability-nivån är det inte särskilt lyckat.

Är det kanske på denna nivå vi måste söka svaret till Registernämndens senaste, högst märkliga, rapport. För var och en som är någorlunda insatt i underrättelsesverige är det som pågår nu bara allt för uppenbart en kamp om hegemonin, ett brutalt slag där målet är att se till att historien skrivs på rätt sätt, ett sätt som inte hotar de som har säkrat etablerad position. Men Säkerhetstjänstkommissionen har nu en gång den sammansättning den har, den skall till varje pris redovisa i god tid före valet, och man har redan börjat ”känna av marknaden”. För FLT låter sig Brodin, riksmarskalken som också är ordförande, ge en första intervju, och kan då både berätta om infiltrationen från öster i det svenska samhället och att ”subversionen mot Sverige har varit mycket mer omfattande än vad vi i allmänhet har anat”. Samtidigt börjar harklandet och hummandet bli allt mer högljutt – det var rimligt att Leander fick en ursäkt och ett skadestånd, men varför vet vi inte riktigt längre, ty gång på gång pluggas nu budskapet in: ingen begick några fel (trots att vi *vet* att t o m uppgifterna om honom i några avseenden var *i sak* felaktiga). Och nu kan alltså Registernämnden utan att blinka förklara att det var rimligt att Inger registrerades att hon skrivit på upprop för Charta 77 och stött motståndet mot Pinochet, för att bara ta ett exempel ur Registernämndens märkliga rapport. Det var rimligt, säger man, och hänvisar till den historiska kontext – mao den hotbild – som då rådde. Men sanningen är ju att det inte ens i dåtidens kontext var rimligt att Säkerhetspolisens registrerade och lämnade ut uppgifter – för bedömning av den kontrollerades ”medborgerliga pålitlighet” - om att svenska ungdomar sålt Vietnambullentin, undertecknat upprop till stöd för Charta 77 eller protesterat mot Pinochets brutala diktatur. Tvärtom var dessa ungdomars agerande väl i linje både med de värderingar som officiellt var makthavarnas politik och som samtidigt svarade mot de svenska *grundläggande* värderingar om demokrati och humanism som präglade dåtidens Sverige.

Hur kan då Registernämndens ledamöter – som jag annars mött som hederliga och duktiga – nu låna sig till att stigmatisera dessa människor, som tog retoriken om internationell solidaritet och rättvisa på allvar, genom att slå fast att de (märkligt nog till skillnad från Leander) faktiskt var säkerhetsrisker? Därmed sällar de ju sig till de kroniska misslyckanden som präglat alla tidigare kontrollorgans utredningar, något de följande själva påpekat och kritiserat i andra sammanhang. Jag ser ingen annan förklaring än att de liksom SÄPO-folk - Margareta och Ove inräknade – saknar varje form av erfa-

renhet av ärligt solidaritetsarbete, utanför det obligatoriska medlemskapet i Amnesty och det årliga bidraget till Röda Korset. Världen är dem helt enkelt för liten!

GP 001019 under rubriken Åsiktsregistrering i gamla spår

Fotnot 1. Registernämnden har hittills, efter Leanderfallet, lämnat ifrån sig två rapporter rörande förekomsten av ytterligare ”Leanderfall”. Kvalitén i de båda rapporterna är högst skiftande – den rapport som här diskuteras är den andra i ordningen, och var av sådan kvalitet både till upplägg, innehåll och slutsatser att Registernämnden senare, jag utgår från med viss tacksamhet, fick uppdrag av Regeringen att fortsätta arbetet för en mer seriös granskning. Resultatet av denna granskning är ännu inte redovisat.

Fotnot 2. Sent hösten 2000 insåg kommissionens ordförande, riksmarskalken Brodin, att arbetet inte skulle hinna slutföras till senast september 2001, dvs ett år innan valet. Regeringen beslöt då – sedan man enligt uppgift begärt förlängning till december 2001 – att ge kommissionen förlängd tid till december 2002. Det är svårt att befria sig från de intryck detta beslut ger: regeringen vill till varje pris undvika en politisk diskurs i valrörelsen, vis av erfarenhet från den häftiga diskussionen vid föregående valrörelse. Möjligen säger ett sådant agerande något oss högst obehagligt om det demokratiska sinnelaget hos våra folkvalda.

11. COPS – Claim Openness, Practice Secrecy

Det är inte utan viss förundran – naivt kanske, men ändå – man slår upp Göteborgs-Posten och ser hur hela centrala Göteborg skall stängas precis som inför ett förväntat krigstillstånd, bara för att ”de som bestämmer” än en gång skall träffas för att diskutera hur man skall komma till en lösning på ”det demokratiska underskott” som präglar inte bara EU utan de flesta parlamentariska demokratier i västvärlden. Trots den närmast absurda paradoxen förefaller alla dessa intellektuella giganter lika bekymrade, och alla använder de samma argument: ”demokratien” måste skyddas och ”rättsstaten” måste säkras. Mot vilka då, frågar jag mig. Vilka är det egentligen som hotar dessa båda positivt värdebemängda begrepp, hur hotas det och varför? Av de som inte är som Ni, de som vill ha ett öppet Europa istället för ett stängt, de som vill omvandla retoriken till praktik och är trötta på att få höra att ”de inte förstår politiska realiteter”? Eller är det någon annan, rentav något annat, som hotar eller hotas? Egen etablerad position rentav?

Det är knappast någon överdrift att påstå att ”den demokratiska rättsstaten” är ett begrepp som alla makthavare – i Sverige såväl som i ”DDR – demokratiska republiken Tyskland” – gärna vill klistra på den egna styrelseformen. Oftast används dessutom de två begreppen demokrati respektive rättsstat sammankopplade till den milda grad att de till slut förefaller ha blivit synonyma. Och något är det väl ändå som förenar dem, men vad?

Demokrati lär ju betyda folkstyre, och innefattar åtminstone i vår kulturella kontext en rad självklara attribut: åsiktsfrihet, yttrandefrihet, fria (om än inte nödvändigtvis hemliga) val, maktdelning och att makten utövas öppet och under möjligheten till offentlig granskning.

Rättsstaten har också en rad olika attribut: lika fall skall behandlas lika (i vart fall om det nu finns några lika fall), proportionalitet, makt genererar ansvar och maktlöshet ger ansvarsfrihet, ingen skall skörda vinning av sin egen ogärning etc. Rättstatsbegreppet utmärks dock inte, som gärna våra lata ”stjärnadvokater” (sic!) vill hävda, av

regelns diktat. Tvärtom vet vi allt för väl vart regelns diktat leder oss: här är exemplen inte bara historiska och går att finna utomlands, utan utgör understundom dagliga exempel på hur antiintellektuella och fega jurister riskerar vår egen rättsordnings – den ordning som utan motstycke är så beroende av frivillig efterlevnad – legitimitet i tron att det är lagen som dömer, när sanningen ju är att det är domaren. Så snart vi går på djupet inser vi också att en rättsstats viktigaste kännetecken inte är slaveri under regeln utan en insikt om att mellanmänniska konflikter uppstår ständigt – ibland pga ondska, ibland utan denna ingrediens – och att det därför finns ett kollektivt behov av att återupprätta en störd balans. Konkretiserat innebär det att vi inser att vi måste tvinga fram en ordning där mellanmänniska konflikter löses i civiliserad ordning och med respekt för alla människors rätt att få sina argument seriöst granskade. Flera tusens års samlad erfarenhet har lärt oss att en nödvändig förutsättning för detta – även med en aldrig så god domar- och övrig juristkår – är att de vi överlämnar denna koncentration av makt till, de med såväl hegemonin i ryggen som det samlade våldsmonopolet till sitt stöd, måste utöva denna makt i offentlighet. Det är nödvändigt för att de själva hela tiden skall kunna behålla sin skärpa (det är många saker vi, både du, jag, domaren och t o m Bodström, gör i hemlighet men som vi aldrig skulle göra offentligt), och det är nödvändigt för att vi styrda skall acceptera denna form av makt. Rättegångars offentlighet är således inte ett uttryck för statsmaktens och rättsordningens ömsinnet mot arbetslösa och pensionärer, ett sätt att försöka ge dem gratis entré till de doku-såpor som betalkanalerna nu börjar försöka tjäna pengar på, utan ett uttryck för att vi vet att den makt som utövas i hemlighet leder till att de som utövar denna makt riskerar att tappa känslan för gränser. Detta är ingen kritik, inte av domstolarna, inte av juristerna, inte ens av de maktens män och kvinnor, jämte deras hantlangare, som nu skall sammanträda under högsta sekretess. Detta är helt enkelt bara ett erkännande av att även domare, kommissionärer, professorer, presidenter, stats- och premiärministrar – liksom f ö poliser och demonstranter – är människor, människor med fel och brister, kompetens och fördomar, precis som alla vi andra, och att det förhållandet att vi har möjlighet att utöva makt i hemlighet, utan att behöva riskera att ta personligt ansvar för våra beslut, konstituerar en större risk för maktmissbruk än när vi tvingas utsätta vår analys eller vårt maktutövande för offentlig, kritisk granskning.

Så, ”Ni som bestämmer”, Ni som anser Er veta vårt eget bästa och därför låser in Er och stänger vår stad, för att slippa konfronteras med de som inte förstår att Ni bara vill gott – ligger inte rentav den gordiska knuten i begreppet transparens, den enda konkretisering där begreppen demokrati och rättsstat möts. Om så: vad fan sysslar Ni med egentligen? Är Ni så förblindade i er egen självbild att Ni helt enkelt inte längre, liksom fö såväl Saddam som en gång Stalin, ser de krav ”den demokratiska rättsstaten” ställer på faktiskt handlande? Eller gör det helt enkelt bara för ont att inse att Ni är våra tjänare, inte våra herrar (och damer).

Göteborgs-Posten 010612 under rubriken Öppna samtal i stängd stad

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

12. ”Det är en annan sak”

Det var en gång en man som sa att ”Det enda jag vet med säkerhet är att jag inget vet med säkerhet”. Flera tusen års utveckling senare kunde en annan man skriva, och bli tagen på allvar, att det är oerhört att tänka sig att ”inte bara jag utan även tings- och hovrätt skulle ha brutit mot den fundamentala regeln om fullständig objektivitet”. Vem av dessa två bär bäst beteckningen fundamentalist, och vem finns det störst anledning att vara rädd för?

1. ”Döda snutarna, döda grisarna”. 18-åriga Andreas skrek, och manade på folksamlingen ut-
anför Råsunda. Någonstans mellan 1.000 och 1.500 personer var på plats, och det var fullt kaos. Andreas tog upp en sten, kastade den och träffade en polisbil. Nästa sten kastades mot en undflyende polisman och träffade honom i ryggen. Det var helt enkelt för djävligt, polisen var livrädd, och folksamlingen var som en enda stor, rytande, okontrollerbar massa.

Andreas kunde gripas, och i en dom från Hovrätten avkunnad den 16 juni 2000 dömdes Andreas för våldsamt upplopp. Straffet: villkorlig dom med samhällstjänst 50 timmar.

Mario var en av sammanlagt 14 personer som senare åtalades för skadegörelse, grovt olaga intrång och våldsamt upplopp. Det var krig i Linköping – verkligt krig. Och Mario togs bland dem som aktivt deltagit: de hade avfyrat slangbomber, bensinbomber och en rökbomb. Man hade antänt ett däckupplag med kraftig eldsvåda och rökutveckling som följd. Med hjälp av slangbellor sköt man golfbollar, glaskulor och andra projektiler mot polisen – med framgång: åtminstone två poliser träffades, varav en i huvudet. Alla var de maskerade, men kunde gripas och identifieras. De fälldes till ansvar. Den 5 maj 1999 dömde hovrätten Mario till skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst.

I Nora försökte nazisterna i maj 1998 genomföra en olaglig demonstration. När polisen skulle hindra demonstrationen från att gå in mot centrum gick tåget till attack mot polisen, använde sparkar och slag med hjälp av bl a de stänger de bar sina naziflaggor på. D, som hoppsparkade mot ansiktet på polisen, fick tre månaders fängelse. A och G, båda med en ledande position både i aktionen och inom rörelsen, var de mest aktiva, ropade ”framåt” och ”inget kan stoppa oss”. De dömdes till 6 månaders fängelse vardera. Två av de andra dömda deltagarna, två som använt flaggstänger mot polisen, dömdes vardera till 4 månaders fängelse. Domarna fastställdes av Hovrätten, och HD meddelade inget prövningstillstånd.

Man kan tycka vad man vill om praxis – lite beror det ju på tilltron till längden av utdömda pina som effektiv för minskande av brottsligheten – men oberoende därav kan vi i vart fall konstatera att vi, långt före Göteborgskravallerna, hade en omfattande praxis, att den är klar, att den är fastställd av högre rätt och att den är samtida. Våldsamt upplopp ger inte ens i de allra grövsta fallen – bensinbomber, slangbellsskott med glaskulor mot polisen, hoppsparkar mot huvudet på enskild polisman – längre straff än 6 månader fängelse, inte ens för de mest aktiva nazisterna. Praxis är klar, den är entydig, den är lättillgänglig och måste således förut sättas vara bekant.

Sebastian var inte fyllda 20 när det hände, inte heller när domen föll. Han minns inte att han kastat några stenar, men ifrågasatte inte att så kunde ha skett. Han hade definitivt deltagit i den folksamling som utgjorde det våldsamma uploppet, och det erkände han utan omsvep. Själv fick han en kula i benet. Straffvärdet ansågs vara 2 år och 6 månader, men med tanke på att han ännu inte fyllt 20 år nedsattes straffet till ovillkorligt fängelse i 1 år och 8 månader, förenat med utvisning i 10 år. I normala fall anses 10 års utvisning motsvara åtminstone 1 år i fängelse, och en skottskada ger ytterligare avdrag, precis som den polis som blir avskedad pga misshandel skall få ett kortare fängelsestraff än om han inte därtill mistat sitt arbete. Utan utvisning och fyllda 20 år hade han alltså, enligt Hovrätten, förtjänat tre års pina.

Så har vi då framför oss fyra domar, samtliga färska, samtliga rörande våldsamt upplopp, samtliga innefattande allvarligt våld utövat mot polismakten. Straffvärdet skiftar dock från samhällstjänst till tre års ovillkorligt fängelse: utifrån aktivitet, händelseförlopp och allvaret i det utövade våldet går skillnaderna, tyvärr är jag den förste att medge, inte att förklara, inte för er, inte för de åtalade, inte för mina studenter.

2. Det har påståtts, t o m av Göteborgs universitet, att universitets viktigaste uppgift inte är att besvara frågan *hur* utan att ständigt resa frågan *varför*. Den kritiska granskningen av vår samtid är central, inte minst för att utveckla och stärka demokratin. Om man nu tar det perspektivet och granskar de nu relaterade rättsfallen, fokuserande på det påstått starkt divergerande straffvärdet i de olika fallen, blir den vetenskapliga approcheringen oerhört annorlunda i svensk juridisk tradition än i övriga världen. Svensk rättstradition har allt sedan början av nittonhundratalet, och det tämligen unikt med bara Danmark och några rättsteoretiker i norra Italien som själsfränder, nämligen präglats av något som kallas den skandinaviska realismen. Åtminstone såsom denna kom att förstås i vårt land innebar den sammanfattningsvis att värden måste separeras från juridiken, att rätten så att säga var värdelös. Det är härur det ryggmärgsmässiga svaret ”Du måste skilja mellan rätt och rättvisa” emanerar, när det blir uppenbart att det rättsliga beslutet avviker allt för kraftigt från de värden som förenar oss över ålders- och partipolitiska gränser. Utrymmet tillåter inte en fördjupning i den skandinaviska realismens kvaliteter och brister, i frågan huruvida den ö h t är realistisk eller ej, utan här måste vi nöja oss med att konstatera att den leder till att en fråga som ”Har HD dömt rätt?” axiomatiskt är en icke-fråga, en omöjlig fråga. Det enda intressanta i den skandinaviska realismen är *vad* HD (eller domstolen i mer bred mening) beslutat, ty det är det enda som är empiriskt bestämbar i tid och rum. Alltså har HD per definition alltid dömt rätt. Och, som de främsta företrädarna för den skandinaviska realismen också uttryckligen skriver, leder detta till att det enda som ”at the end of the day” räknas är möjligheten att med maktmedel genomdriva beslutet. Makt är rätt.

I egenskap av skandinaviska realister finns det alltså ingen anledning att reflektera över skillnaderna i straffvärde i de nu relaterade domarna – domstolen dömer per definition rätt, och det som ”domstolen” ”funnit” är således objektivt korrekt. Ja, några av de värsta galenpannorna har ju t o m hävdad att åklagarens beslut alltid är objektivt rätt. Då kan man ju börja fråga sig varför vi skall kasta skattepengar på domstolsprövning – för att pensionärerna skall ha möjlighet till gratis underhållning i vad som då endast, enligt dessa galenpannors resone-mang, skulle vara ren teater? Personligen har jag (liksom åtminstone de flesta uttalade anhängare av den skandinaviska realismen jag mött) större förtroende för svenska domstolars kvalité än en sådan position ger uttryck för. Men idioter finns det, som bekant, överallt: även på universiteten och t o m på de juridiska fakulteterna.

Självbilden hos de flesta domare, åklagare och f ö även rättsvetare ligger annars nära den skandinaviska realismens teser. Någon gång går det t o m så långt att en kritiserad domare eller åklagare uttryckligen åberopar lagens innehåll som bevis för att beslutet inte påverkats av något annat än rent rättsliga överväganden, att man är t o m ”fullständigt objektiv” som en åklagare nyligen uttryckte det, dvs totalt opåverkad, ja rentav totalt opåverkbar, av vad som händer runtomkring en utanför juridikens underbara värld. Som bevis bär argumentet, naturligtvis vågar man kanske t o m påstå, samma värde som när en tjuv åberopar förbudet mot stöld i brottsbalken som bevis för att man är oskyldig. Ändå är detta symptomatiskt för den skandinaviska realismens konsekvenser. Rätten blir värdelös, till stor glädje för oss som har att fatta besluten. Därigenom kan vi lätt skilja bort vårt personliga ansvar för de beslut vi nu en gång fattar. Besluten objektivteras så till den milda grad att till slut tror vi själva att det inte är vi som dömt, utan någon annan – en abstrakt associationsrättslig metaphor som, i dessa fall, ”domstolen” eller för några, än värre, ”lagen”. Men sanningen är ju att det är domaren som dömer, inte lagen. Ja, varken domstolar, säkerhetspolis, utlänningsnämnder, Volvo, Handelshögskolan eller ens Blåvitt finns ju (ÖIS finns) – alla är de juridiska metaphorer vi skapat för att kunna hantera komplexa beslutssituationer där människor samverkar.

De juridiska metaphorerna finns alltså inte, vad som finns är människor. Och till denna kategori dristar jag mig räkna inte bara professorer, polischefer, åklagare och ledarskribenter, utan t o m en och annan domare. Men ett sådant resonemang tillåter inte den skandinaviska realismen – i Sverige har *tingsrätten funnit* vad som skett. Det domstolen, eller riktigare; domstolens ledamöter, uppfattar som sant *är* sant. Makt är rätt. Och därmed basta.

Ett annan rättsvetenskaplig tradition, som också bär namnet realismen i sin beteckning, är den amerikanska realismen. Denna är mycket mer sökande och intresserad av psykologiska och sociologiska samband. Här granskar man kritiskt såväl domstolen och dess domar och ställer dessa mot lagstiftningen uttryckta eller underliggande värden. Här är det relevant både före och efter en dom att diskutera huruvida icke-rättsliga faktorer medvetet eller omedvetet påverkat utgången. Ni känner igen det från den öppna diskussionen inför tillsättning av domare i USA:s högsta domstol – något motsvarande finns ju inte alls här, där regeringen, i realiteten rättschefen på justitiedepartementet, utan ens utlysningssprocedur utser någon man av något skäl, aldrig uttalat vilket, vill ha som domare (t ex sin sambo!) på de högsta domarposterna i landet. I USA, ja över huvud taget i den anglosachiska traditionen, hittar Ni heller aldrig samma objektivering i domsskrivningen: där är domskälen långa och utförliga, uttryckligen

vägande argument pro/contra såväl bevisningens styrka som lämplig påföljd, och domaren uttalar sig alltid i jag-form, öppet och tydligt värderande: ”According to my view” etc.

Låt oss nu göra det otänkbara, låt oss kort svära i kyrkan och med den amerikanska realismen som modell fundera över domarna i Göteborg efter det trauma som vi alla känner så djupt. Först och främst tror jag att vi då kan konstatera att domarna *inte* var några politiska domar i den mening som tankarna för oss, när något sådant påstås: ett medvetet ställningstagande antingen uttryckligen dirigerat från den politiska makten eller ett omedvetet ställningstagande som bygger på att domstolen eller åklagaren intuitivt tycker illa om den politiska uppfattning den åtalade antas ha. I den utsträckning domarna var politiska – vilket ju alla domar är i någon mening – så är det svenska systemet, *om vi betraktar det med den amerikanska realismens ögon*, betydligt mer subtilt. Låt mig peka på tre särdrag i svensk rättsordning, som i ett öppet samhälle skulle kunna problematiseras utan risk för kraftiga repressiva motåtgärder, ja t o m utan att åklagarmyndigheten uppfattar varje reflektion som ett personligt angrepp.

Det är tre faktorer jag funderat lite över när jag i egenskap av professor inom ämnesområdet juridik försöker förstå *varför* traumat efter Göteborgskravallerna kan prägla oss även på hovrättsnivå: nämndemannainstitutet, den svenska domarkarriären och vikten av den personliga erfarenheten.

Jag bortser då från en väsentlig faktor jag gärna medger att jag annars studsats inför, nämligen åklagartaktiken att inleda varje rättegång med att spela upp TV-filmer som likt tortyroffer får oss att återuppleva chocken. Det är för mig lika outgrundligt att domstolen tillåter detta som det vore otänkbart att domstolen skulle tillåta åklagaren att, innan man gick in på att pröva om den åtalade gjort sig skyldig till pedofili eller ej, lägga en halvdag på att se vidriga barnpornografiska filmer, utan någon som helst bäring på huruvida den åtalade var skyldig till det han anklagas för eller ej. I någon mening har denna, om än märkliga taktik, dock varit framgångsrik, och dispositionen kanske beror just på en intuitiv egen förståelse för de mer djupgående strukturella orsakssambanden mellan process of discovery och möjliga domslut som är den amerikanska realismens främsta intresseområde.

När utländska jurister, journalister, mänskliga rättighetsorganisationer etc vänt sig till mig efter Göteborgskravallerna, med ständigt samma frågor: straffvärde och bevisprövning, så talar de ofta om vad ”jury” bestämt. Jag har försökt förklara för dem att vi – bortsett från i tryck-

frihetsmål – inte har ett jurysystem i Sverige, vi har ett nämndemannasystem. Det är när jag försökt förklara detta, som det man väl må tänka (så länge inte SÄPO vet om det), dock aldrig högt utsäga, ständigt stör mig.

Det svenska nämndemannasystemet har en lång tradition, och bygger på tanken att det är en central demokratisk nödvändighet att vi jurister inte ensamma får sitta och besluta över i vilken utsträckning staten skall utdöma pina åt de människor åklagarna valt att åtala. Där är likheten med jurysystemet större än skillnaderna. Emellertid är Sverige, och har i än större utsträckning varit, ett organisationsland. Vi gör allt genom våra organisationer – bilda fotgängarnas förening, så blir ni remissinstans till kommunikationsdepartementet (om det nu funnits kvar). I den parlamentariska demokratin, där partierna ju är allt, har samma system funnit att de lämpligaste organisationerna att utse nämndemän är just de politiska partierna. Ofta, men långt ifrån alltid, är uppdraget som nämndeman inte det som står på högst på listan för den som vill göra partipolitisk karriär. Nämndemannauppdraget är, för karriärpolitikern, ungefär lika intressant som uppdraget som skyddsombud för den som vill göra karriär inom fackföreningsrörelsen eller uppdraget som materialförvaltare för den som vill bli en höjdare i idrottsvärlden. Det betyder inte att våra nämndemän är sämre intellektuella än de som har vassare armbågar, det betyder bara att valet av nämndemän fungerar ungefär som när vi i första klass väljer vilka vi vill ha med i laget, när vi delar inför brännbollsturneringen. Det är helt enkelt inte ett val som ger uttryck för att posten bär hög status. Alltså blir det i första hand fråga om äldre människor – erfarenhet motiveras det säkert med, inte med att vi behöver Carl Bildt och Ingvar Karlsson på viktigare poster i partiet – som inte (längre) bär ambitionen att nå en central post i partiets hierarki. Konsekvensen blir att genomsnittsåldern på våra nämndemän ligger närmare 60 än 30 år, dvs i huvudsak medborgare i ålderskategorin 55-75 år kommer att döma medborgare som i huvudsak befinner sig i ålderskategorin 15-25 år (de flesta brottslingar är i den åldern). Detta har inget specifikt med domarna med Göteborgskravallerna att göra – det är ett problem som slår igenom även på andra områden. Ett i juridikens underbara värld väl känt exempel är när Malmö tingsrätt, med en genomsnittsålder på över 60 år i den aktuella sammansättningen, frikände en våldtäktsman med motivering att kvinnan burit kort kjol, och således fick skylla sig själv. Förståelsen över generationsgränserna är inte alltid så hög, som vi skulle önska. Fråga mig, som snart fyller 50, och är just så oförstående till piercing som jag dyrt och heligt lovade att aldrig bli när jag en gång som ung fick fajtas mot min föräldrageneration för rätten att ha långt hår.

Jag har nämnt ett problem med nämndemannainstitutet, som åtminstone finns anledning att fundera över i Sverige (själva systemet med nämndemän är jag i övrigt mycket positiv till). Just i Göteborgskravallernas efterdyningar finns det anledning att fundera över om inte den nuvarande nämndemannaordningen kan ge ytterligare förklaringar. Göteborgskravallerna handlar ju i mångt och mycket om ungdomar som delar samma värderingar som oss, men som är otåliga och vill se vår retorik omvandlas till praktik, och det *nu*. Det kan handla om veganer, som ju precis som vi själva är motståndare till köttindustrin såsom den nu fungerar. Det kan handla om motståndare mot en allt starkare centralisering av den politiska och ekonomiska makten, det kan handla om motstånd mot EU:s planer på att skapa en egen krigsmakt och det kan handla om krav på ett bilfritt, eller åtminstone bilfriare centrum – Reclaim the Street-rörelsen. Alla dessa värderingar som de bär har ju inte givits av Gud, Stalin eller Pinochet: det är vårt samhälles värderingar, mao våra värderingar, som implementerats hos dem: men de har bråttom, de vill – liksom ungdomen alltid önskat – ha allt nu, och framförallt är de beredda att omvandla retoriken till praktik. Jag är lika mycket vegan värdemässigt som dem, men jag orkar fan inte strunta i pepparbiffen. Jag är lika medveten som dem om miljöförstörelsen och den ökade biltrafikens del i detta, men lik förbannat är jag för lat för att åka kollektivt till jobbet. De talar om principer, vi talar om pragmatik och säger hjärna framför hjärta, när det i grund och botten bara handlar om att vi vågar inte riskera det liv vi så slitsamt byggt upp, medan de ännu inte har något att förlora.

Nåväl, åter till nämndemannainstitutet. Dagens ungdom är, numera bevisligen, lika politiskt intresserade som dagens nämndemän. Men de har valt att organisera sig utanför de politiska partierna, och de har valt att driva den politiska kampen utanför det parlament till vilket de ändå inte har tillträde – ännu. Här har vi ett, tror jag, andra viktigt moment i skillnad i förståelsehorisont mellan medborgarna – här de demonstrerande ungdomarna – och medborgarnas representanter — här nämndemännen. I vetenskapen talar vi om en inkommensuribialitet, och det betyder ungefär att det finns en strukturell omöjlighet mellan de två samtalande att förstå vad den andre säger och menar. Och då väljer vi lätt – utom såväl som inom det rättsliga systemet – att kategorisera den andre såsom bärare av vissa ”grova karaktärsfel”, för att använda en terminologi Säkerhetspolisen skapat. At the end of the day är mitt påstående alltså väldigt enkelt: det finns i vårt nuvarande nämndemannasystem inbyggt en strukturell omöjlighet att förstå den andres agerande och tankar, och det är en av våra mänskliga svagheter att det vi inte förstår upplever vi som hotfullt.

Så något om den svenska domarkarriären, det andra svenska särdrag jag menar det kan finnas anledning att reflektera något över. Det är kanske inte allmänt bekant att de högsta, och därmed viktigaste, domarposterna i Sverige – såsom t ex ledamot i Högsta Domstolen eller Regeringsrätten, liksom president i någon av hov- eller kammarrätterna – inte, såsom i t ex vårt grannland Norge (jfr Lundkommissionens helt andra förutsättningar att göra ett hederligt arbete jfrt med den svenska Säkerhetstjänstkommissionen) utlyses, så att det blir möjligt att i konkurrens mellan ett antal kvalificerade sökande välja ut den mest lämpade. I Sverige sker utnämmandet istället i ett helt slutet system, öppet enbart för ett fåtal invigda, och alla beslut tas under högsta sekretess, motiveras aldrig och, skall kanske tilläggas, blir i den heliga konventionens namn definitivt aldrig föremål för öppen diskussion.

Låt mig, för de av er som känner det obekvämt att tro på mitt ord, kort citera ur en rapport från den svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen: ”Det är ett vanligt inslag i (den svenska) domarkarriären att tjänstgöra en kortare eller längre tid i Regeringskansliet för att gå statsråden tillhanda. En framgångsrik sådan tjänstgöring medför ofta befordran till höga domartjänster. Dessa tjänster tillsätts av Regeringen utan det särskilda ansökningsförfarande som annars gäller inom domarkarriären.”

Jacob Rennefeldt har i Svensk Linje (nr 5-6/97) pekat på att, vid den tidpunkt han gjorde sin undersökning (och det finns ingen anledning att tro att någon dramatisk förändring skett eller ens kommer att ske), av 18 justitieråd och 15 regeringsråd – dvs domare i Högsta Domstolen respektive Regeringsrätten – har i stort sett samtliga gjort en kanslihuskarriär. Sju justitieråd respektive fem regeringsråd har varit antingen rätts- eller expeditionschefer. Av de övriga har de flesta varit antingen departementsråd och/eller högt uppsatt byråkrat vid någon myndighet innan utnämningen till domare vid någon av landets högsta domstolar. De allra flesta har m a o gjort sin karriär på annat sätt än genom att visa sig vara skickliga domare. Konkret erfarenhet av närhet till den innersta makten för de icke sökbara högsta domartjänsterna är alltså unikt dominant inte bara såvitt avser en jämförelse mellan Sverige och andra demokratier, utan därtill såvitt avser den svenska domarkarriären i övrigt. Utan att på något sätt gå till överdrift kan man säga att sannolikheten för att göra den yppersta domarkarriären i svenskt domstolsväsende, utan att ha tillbringat den största delen av sin karriär på departement och i offentliga utredningar, är näst intill obefintlig.

Det är – åtminstone inte i andra sammanhang – inte alldeles självklart uteslutet att tänka sig att den insocialisering som sker genom departementskarriären påverkar den föreställning om sakernas egentliga tillstånd – vad som är möjligt och vad som absolut inte är tänkbart – som man sedan bär med sig in i den underbara värld där huvuduppgiften är utdömandet av pina. (Just det förhållandet att vi har ett nämndemannasystem – liksom andra länder ett juryssystem – är paradoxalt nog en funktion av en intuitiv förståelse för detta.) Påståendet att ”världen är så liten – när vi vet att den är jättestor och bara blir större och större (”världen” är nämligen människor, inte, åtminstone i detta sammanhang, en geografisk bestämning) – är ett vardagligt uttryck för att vi träffs och umgås bekvämare med människor som bekräftar vår egen världsbild än med de som uppfattar sakernas tillstånd på ett helt annat sätt. Och om man nu vågar sig på ett så dramatiskt påstående som att även domare, ja t o m åklagare, är människor, så kan man också tänka sig att även deras sociala bakgrund och professionella karriärgång kan påverka – utan att de bör beskrivas som partiska eller ens subjektiva – hur de uppfattar ett beteendemönster och hur de uppfattar ett annat.

Så till den tredje faktor som i en förståelse präglad av den amerikanska realismen skulle vara lika självklar, för att ens accepteras som vetenskapligt giltig, som den är utesluten som forskningsobjekt i Sverige. Jag tänker på domarens personliga, *privata*, erfarenheter. Även domare är som sagt människor, ja låt oss för sakens skull t o m tänka oss att de *i första hand* är människor, och inte domare. Man skulle kunna tänka sig att även detta förhållande har betydelse för förståelsen för det ena beteendet, parad med en lika äkta som total oförståelse för det andra beteendet. Så är det t ex åtminstone tänkbart att den domare som bor vid Heden i Göteborg har starkare känslomässiga minnen av Göteborgskravallerna, än den som bor på en helt annan ort eller rentav bara så långt från händelserna geografiska centrum att man aldrig sett kravallernas konkretisering med egna ögon. Ett sådant påstående upplevs kanske dock allt för vågat av en person som på fullaste allvar tror sig kunna vara ”*fullständigt objektiv*”, dvs totalt opåverkbar av allt. Tänk, slår det mig, vilket torftigt känsloliv den stackar’n måste ha.

3. Låt mig så avsluta dessa hädiska tankar där jag började.

Kära åklagare, inte hatar vi er. Vi, t o m jag, som inte var närvarande och har ett starkt socialt skydd, är bara *rädda*. Rädda för att upprepa den historia som alla samtidigt – Ni såväl som vi – så generöst och samfällt tar avstånd från. Vår rädsla kommer ur Er självbild, den okritiska, närmast fundamentalistiska, övertygelsen om att Ni aldrig be-

går misstag, att Ni alltid är totalt opåverkade av allt som sker utanför den omedelbara rättsprövningens underbara värld. Att Ni, självklart som Du skriver (Kammaråklagare Jonas Arvidsson, Våldet bagatelliseras. Ifrågasättandet av fakta underblåser myndighetsförakt. Göteborgs-Posten 2/10 2001), alltid inte bara kan utan också *är* ”fullständigt objektiva”, likt Guds redskap härpå jorden. Själv kan jag nämligen acceptera eller åtminstone förstå såväl den polis som den demonstrant som i en akut situation där adrenalinet kokar och alla är djävligt rädda kastar sten. Jag kan t o m, med viss svårighet, sträcka mig så långt att jag förstår tingsrättens domar som en konsekvens av ett alltfjämt pågående chocktillstånd. Men, i en demokratisk rättsstat har man rätt både att kräva och förvänta sig att domstolen, särskilt en hovrätt som tidsmässigt befinner sig så långt från den dag då allt gick åt helvete, bemödar sig om att kritiskt reflektera över den beskrivning av sakernas tillstånd som är mainstream (särskilt hos makten), och inte bara försöker försäkra sig om att man fattar beslut som bekräftar bilder som ger enkla svar på komplicerade frågor. En civiliserad rättsstat accepterar varken folkdomstolar eller politrukdomstolar, och i en civiliserad rättsstat är det anmärkningsvärt med en straffskillnad för våldsamt upprop där en hovrätt anser att en tidigare ostraffad tysk aktivist skall dömas till 20 månaders fängelse tillsammans med 10 års utvisning samtidigt som en annan hovrätt anser att en vid två tidigare tillfällen straffad fotbollshuligan med nazistiska sympatier som gjort sig våldsamt upplopp innefattande både stenkastning och användning av glas, knytnävar och sparkar endast bör få två månader, trots att straffet t o m avser ytterligare att antal andra brott (NJA 1995, s 311). Men, så upprepar sig historien återigen, denna gång i Sverige (senast under sextiotalet, men då i Tyskland) bekräftande för en liten grund fanatiska aktivister att de utgör ett nödvändigt avantgarde för att bekämpa det de nu allt mer uppfattar som en demokratisk stat. Ja, paradoxen är så extrem, att man faktiskt blir just gråtfärdig - människan måste vara det absolut dummaste djur som någonsin beträtt vår jord.

Publicerad i något kortad form i Ordfronts Magasin nr 1-2/2002

13. Kreativ forskning bryter mot regler

Den amerikanska vetenskapsmannen Thomas Kuhn skrev på sextioalet boken ”De vetenskapliga revolutionernas struktur”. Hans huvudpoäng var att det är en myt att ny kunskap växer fram kumulativt och utgör en fördjupning av tidigare vetenskapliga framsteg. Måttet på en framgångsrik teori är i stället, menar Kuhn, dess förklaringsvärde, att den ökar vår möjlighet att förstå vad som händer och varför.

Varje framgångsrik teori bär i sig själv fröet till sin egen undergång – när den väl etablerats och accepterats, är det detta paradigm, detta böjningsmönster, som blir *comme-il-faut*. Återigen samma utgångspunkt, återigen tolkas alla intryck utifrån samma grundläggande förutsättningar.

Så småningom är även den nya teorins utvecklingspotential helt utnyttjad. Till slut prövar någon – liksom Einstein – i sin frustration därför ett helt nytt betraktelsesätt. De flesta misslyckas: historien visar allt för ofta att detta varit en konsekvens av att företrädarna för det invanda och trygga böjningsmönstret helt enkelt fryst ut avvikaren.

När de tidigare framgångarna för det gamla paradigmet uteblir tvingas dock till slut, av egen kraft, fram en ny grundläggande teori. Då inträffar, menar Kuhn, just en vetenskaplig revolution, som till exempel då jorden inte längre ansågs vara universums medelpunkt.

Den kreativa forskningen bryter på så sätt alltid mot den vetenskapliga konventionens regler, just för att den inte kan komma vidare på annat sätt.

Det här är naturligtvis tungt. Människan har ett stort behov av ordning, ett behov vi kan se redan hos det lilla barnet. Jag tänker då inte på att det ska vara städat – den konventionella, ytliga synen på ordning – utan på vårt behov av att kunna ordna alla sinnesintryck, så att vi kan ha någon form av kontroll. Det viktiga är emellertid inte

att dessa våra intryck är korrekta, utan att de är stabila och delas av den stora majoriteten. Ta till exempel en tjugolapp.

Enda anledningen till att tjugolappen – papperspengar – fungerar som betalningsmedel är att vi alla ger tjugolappen samma betydelseinnehåll: att jag faktiskt kan vara säker på att när jag accepterar denna pappersbit som utbyte mot en sak eller en prestation, så kommer också andra att senare acceptera samma papperslapp som utbyte mot den sak eller prestation jag då önskar. Konvention ger trygghet, men är just också bara konvention.

En del människor förefaller ha ett så stort ordningsbehov att de instinktivt – ibland aggressivt – vänder sig mot varje form av kritisk självreflektion. Behovet av maktkonformitet, att vara den rådande ordningen till lags, ger dem så krökta ryggar att de bara klarar av att se rakt ned i marken. Bara med stor vånda lyckas de högst tillfälligtvis någon gång se framåt, men ett liv styrt av behovet att alltid vara till lags, alltid följa konventionen och aldrig bryta av, ger dem till slut ingen som helst möjlighet att lyfta blicken för att åtminstone en enda gång våga blicka uppåt, framåt, mot det anorlunda.

Deras ”paradigm”, deras intellektuella böjningsmönster, har till slut böjt dem så långt att de inte kan läsa en text som innefattar någon form av kritik mot de rådande förhållandena, utan att de reflexmässigt tar avstånd för att de genast ser författaren som kryptokommunist.

Ibland tror jag rentav att några av dem som läser denna kolumnists rader – inte bara Säpofolk och granskningskommissionens ledamöter – är just sådana. Det mest intressanta är dock att just dessa människor i sin rädsla förefaller ha ett självförtroende som står i direkt omvänd proportion till deras intellektuella och empatiska förmåga. De fattar helt enkelt inte att deras paranoia är kunskapens skugga.

Metro 990825

14. Tvinga forskningen att ta sitt ansvar

En av de vanligaste frågorna som jag, och mina kolleger, får är vad vi egentligen gör på dagarna. Och nätterna, helgerna och semestrarna vill jag då gärna tillägga. Vad gör forskarna när de forskar?

Frågan är dubbelbottnad och innefattar både den lite insinuanta frågan ”Arbetar ni över huvud taget?” och den därmed faktiskt sammanhängande och mer komplicerade ”Hur gör man när man forskar?”.

Som vanligt är frågan *hur* dock alltid lättast att besvara:

Ifall vi bortser från den mer tekniska och metodologiska aspekten i frågeställningen, måste man framhäva att all forskning har det gemensamt att den bygger på hypoteser. Dessa har i sin tur formulerats med ledning av viss förkunskap, emotionellt och intellektuellt intresse samt, naturligtvis, strävan efter att bli någonting, att nå respekt, få status – och pengar! För framgång i kombination med kvalitet är detta beteende oftast icke-intentionellt, det vill säga drivkrafterna är omedvetna.

Den goda forskningsprocessen styrs alltså av ett slags obestämd instinkt, av en passion, där lidelsen är mer betydelsefull än den intellektuella kapaciteten. Den kyliga, kalkylerande, karriärinriktade forskningen har normalt mycket lägre kvalitet just beroende på att forskarna sneglar på egenintresset så mycket att de tappar passionen för problemet.

Här uppstår naturligtvis en paradox, eftersom vetenskapens utkonkurrerande av Gud som den starkaste trosformen bygger på myten om objektivitet. Då framstår gärna den kylige, ointresserade vetenskapsmannen – som struntar i sin omvärld och bara satsar på sig själv – som objektiv, medan den passionerade forskaren framstår som subjektiv, just för att han sätter människan och värden före sin egen karriär.

Och det här är hotfullt eftersom vetenskapens exempellösa framgång är beroende av upprätthållandet av myten om forskningen som ”objektiv”, och forskaren som just värdeneutral. Men ändå är det ett val att skriva om till exempel Säpo och underrättelsetjänsten, precis som det är ett val att inte göra det för att i stället lägga kraften på skatterätt.

Håkan Törnebohm, tidigare professor i vetenskapsteori, har framhållit vikten av att ställa frågan om ”vad som är värt att veta” framför frågan om ”vad som är vetbart”. Frågan om varför är viktigare än frågan om hur.

Törnebohms arbeten har påverkat mig mycket; han lärde mig att vetenskapsmannens viktigaste ansvar är att alltid stå på samma sida som de svaga och orepresenterade.

För någon vecka sedan hade jag förmånen att få träffa Gunnar Bjursell. Bjursell är professor i molekylärbiologi, men för mig och många andra mest känd som skapare av den internationella vetenskapsfestivalen i Göteborg. Festivalen ger alla er, som är de egentliga ägarna till den kunskap vi producerar, möjlighet att möta forskarna för att inte bara lyssna och fråga hur utan också ställa frågan varför!

Jag vet att de flesta av er som läser – och uppskattar – mina krönikor tillhör just de orepresenterade, de som ingen lyssnar på men som bär upp världen.

Vetenskapen tillhör er – inte storfinansen, politikerklassen eller de i övrigt redan besuttna. Återerövra er rätt och tvinga vetenskapen och dess representanter att ställa de frågor som är relevanta för er. Fråga varför forskning som gynnar de redan besuttna är så mycket viktigare än forskning till förmån för de svaga, för de orepresenterade. Kräv svar på era frågor, och kräv att forskningen tar sitt ansvar.

Glöm aldrig att universitets- och högskoleforskningens resultat är er egendom – inte forskarnas – och kom framför allt ihåg att det inte finns några dumma frågor. Det finns bara alltför många som är dumma nog att inte ifrågasätta!

Metro 990505

15. Marknaden gräver en grop åt sig själv

Tänk er samhället som ett fotbollsspel. Det hela börjar med att några grabbar (och tjejer) börjar sparka boll. De tycker själva bolltrollandet är kul, och intresset sprider sig snabbt. Någon väcks av tävlingsinstinkten och försöker få till stånd en mer organiserad verksamhet. Det som är roligt – att trixa med bollen, att nicka och passa till varandra – kan göras ändå roligare. Som en tävling. Genast måste vi finna någon form av gemensamma regler och så småningom växer det fram en kompromiss om spelets yttre ramar: spelet ska kallas fotboll, det ska spelas på en rektangulär och inte kvadratisk yta, det ska finnas två lag på plan med elva spelare i varje lag, man ska ha två mål och det ska ge poäng att lyckas få bollen innanför målramen. Dessa regler kan vi kalla konstituerande – de är de som bestämmer de yttre ramarna för själva spelet, det är de som särskiljer spelet från andra spelformer och ger det en egen identitet.

Efter ett tag finner vi att några av deltagarna har en tendens att fuska. Och ibland ramlar någon i en konflikt om bollen, eller diskussion uppstår om vem som egentligen var på bollen sist när den gick över sidlinjen. Även om majoriteten av spelarna – och publiken – innerst inne vet vad som händer, tar tävlingsinstinkten över. Vi måste ha en självständig part som får ta beslutet. Vi kallar denne domaren – en människa som allt som oftast också själv missuppfattar vad som egentligen hänt (”domaren dömer som han vill, men i huvudet står det...”) men som ändå har den fördelen att han har makt att ta beslut så att spelet kan fortsätta. Dessa regler kallar vi reglerande. De är till för att spelet ska kunna fortsätta utan ständiga polska riksdagar.

Intresset växer. Genast finns det pengar att tjäna. Spelarna vill spela så mycket som möjligt, och åskådarna ha sin show så ofta som möjligt. Så på kort sikt gäller det att spela ofta. Helst dygnet runt. Men gräsplanen tål inte spel dygnet runt, kvalitén minskar och därmed också intresset. Kortsiktig vinst ger långsiktig förlust. För att spelet ska överleva måste vi nu skapa regler som förhindrar spel. Vi kallar dessa regler för intervenerande, eftersom de till synes – men bara till synes – står i strid med vår lust till fotbollen. De måste finnas just för att spelets idé ska kunna överleva.

I rövarkapitalismen finns inga intervenerande normer. Alla roffar åt sig så mycket som möjligt och på så kort tid som möjligt. Och så begår systemet till slut självmord – barn-arbetare är billig arbetskraft, mycket billigare än vuxna, men de förtvinar och dör innan de kan reproducera sig. Det är nu marknadsekonomin skördar sina framgångar. Marknadsekonomin framgång är beroende just av att den laborerar med intervenerande normer – regler som sätter gränser för kortsiktig vinstmaximering just för att ge förutsättningar för att systemet ska överleva på lång sikt. Anställningsskyddet, liksom miljölagstiftningen, är intervenerande. Om det står arbetsgivaren fritt att bara slänga ut arbetskraft när man inte längre tjänar tillräckligt med pengar på dem, leder det i sin förlängning till att hela systemets grundval sätts ifråga. Nyttomaximeringen har sin gräns. Att lägga ned ett helt brukssamhälle bara för att de amerikanska ägarna vill tjäna ännu mer pengar väcker misstro mot hela det marknadsekonomiska systemet, precis som löjeväckande fallskärmar och idiotlöner. På kort sikt tjänar några få mycket, men på lång sikt undergräver näringslivet – och det internationella kapitalet – all sin trovärdighet.

Och så drar Lear Corporations med sig även det svenskaste av det svenska – vårt, inte Fords, Volvo – ner i skiten, rakt in i den rövarkapitalism där kortsiktig nyttomaximering undergräver förtroendet för hela vår marknadsekonomi. Men se det skiter antagligen de amerikanska ägarna lika mycket i som de skiter i Bengtforsborna.

(Tack till Håkan)

Metro 990323

16. Ramqvist tror sig vara oumbärlig

Jag läste härom veckan en intervju med Lars Ramqvist. Ramqvist är den där killen som inte tvekar att utöva politisk utpressning gentemot statsmakten. Om inte statsmakten ser till att sänka hans skatt överväger han att se till att Ericsson flyttar utomlands. Han förefaller djupt, och faktiskt genuint, upprörd över att han bara får behålla sisådär 100 000–200 000 i månaden efter skatt.

Det måste ju vara tungt att få privatekonomin att snurra runt med så knappa medel, även om man råkar ha både mat och nöjen i allt väsentligt gratis. Representation har jag hört att det kallas, när Ramqvist och hans kompisar går ut och tar sig en öl – hopp-san, förlåt, vin menar jag naturligtvis – och en macka – hopp-san igen, hummer och sjötunga Walewska, ska det naturligtvis vara; pojkarna har ju klass!

Så nu funderar Ramqvist tillsammans med sina gamla vänner från studenttiden på att flytta utomlands. 13,5 miljarder i skatteintäkter bara från Ericsson kan därmed, enligt hans egen uppgift, komma att undandras ”åldringar, skolbarn och skolböcker”.

Definitionen av terrorism är att en person eller en grupp är beredd att använda våld för att uppnå sina politiska syften. Ett sådant agerande fördöms med rätta som odemokratiskt. Att däremot hålla det egna företaget och den egna och kompisarnas privatekonomi före solidariteten med det egna landet betyder inte ens att den ”medborgerliga pålitligheten” ifrågasätts.

Den typen av förräderi betraktas i utredningar rörande säkerhetspolisens inriktning som så självklar, att det anses uteslutet att ifrågasätta den medborgerliga pålitligheten hos dessa marknadsekonomin frälse. Så länge du satsar på dig själv och på aktieägarna är du OK, och får rentav en medalj, men visar du solidaritet över landets gränser med förtryckta folk, i stället för med kapitalet, är du en presumtiv landsförrädare.

Jag har förstått att Ramqvist och hans kompisar inte ser det så. De tror sig vara oumbärliga. Antagligen måste man inbilla sig detta, för att kunna se sig själv i spegeln varje dag. Om inte vi fanns, resonerar man, skulle Sverige stå stilla, ja rentav falla

tillbaka till stenåldern. Genom det höga skattetrycket ”tvingas” begåvningar som han själv och forskare iväg, säger han, och talar om en hotande ”massutvandring av välutbildade personer”. En professor som jag, som får ut cirka 17 000 i månaden, kan helt enkelt inte leva på det, hävdar han; alltså ”tvingas” jag iväg, och vad blir det då kvar när alla vi så kallade högbegåvade ”massutvandrat”?

Mina vänner, var lugna. För varje Ramqvist som försvinner står det tusen åter, och för varje professor Töllborg som ”tvingas utomlands” finns det åtminstone hundra minst lika duktiga att ta över. Tron att sådana som jag och Ramqvist besitter en för samhället unik kompetens är för var och en som har jobbat så länge som jag på en handelshögskola alldeles uppenbart en myt. Så flytta du Ramqvist, om det nu är någon som vill ha dig. Du har säkert några polare även utomlands, som kan hjälpa dig med både styrelseuppdrag och oförtjänt höga inkomster. Men du: Ge fan i att ta med dig det som det svenska folket skapat, ty det är inte ditt.

Metro 980331

17. På vilket sätt hade han lika ont?

”Du kommer att tacka mig när Du blir stor”, sa han. ”Det gör mig lika ont som Dig, men Du kommer att tacka mig när Du blir stor”. Sa han, och slog igen. Det gjorde ont. Han påstod att det gjorde lika ont hos honom. Jag förstod nog inte riktigt vad han menade. Gjorde det ont i handen, eller rentav i mattpiskan, när han slog? Eller kände han sig lika kränkt som jag? På vilket sätt gjorde det lika ont hos honom, och hur ända in i helvete kunde han vara så dum att han trodde att jag skulle tacka honom när jag blev stor?

Det gjorde ont, han var mycket stark. Men det var förnedringen, att få ”lära sig veta hut”, som plågade. Och falskheten. Han kunde le och vara den mest charmiga mot andra, sekunden efter han slagit. Och vuxenvärlden valde att inte se.

I tre av fyra tillfällen är föräldrarna förövare vid misshandel och sexuella övergrepp. Den vanligaste gärningsmannen är en far, men en mor förekommer ändå vid vart tredje misshandelstillfälle. (Barn & Ungdom, nr 3–4/1998).

Det var aldrig den fysiska smärtan. Det var kränkningen. Och det var falskheten. Det var att ständigt se hur konvensansen – privatlivets helgd, skulle väl de främsta hycklarna åberopa – gjorde att omgivningen hellre blundade än ingrep. Yta framför djup; inte lägga sig i det man inte har med att göra. Pragmatism kallade de det, när de skulle förklara och försvara sin egen feghet.

Bara 17 procent av de vuxna som känner till att ett barn är utsatt för misshandel vidtar en tillräcklig åtgärd för att stoppa den fysiska barnmisshandeln. 41 procent, nästan varannan vuxen, gör absolut ingenting! (Barn & Ungdom, nr 3–4/1998).

”Cruel to be kind”. Land skall med lag byggas. ”Det gör mig lika ont som Dig”, men jag tvingar mig till detta för Din skull. Du måste lära Dig att veta hut, Du måste lära Dig att makt är rätt. Tingsrätten konstaterar, utlänningsnämnden utvisar, säkerhetspoliserna terroriststämplar och marknaden reagerar. Ingenstans finns människorna, ingen-

stans finns ett personligt ansvar. Värden är fiktion. Skilj mellan sak och person; ”Det gör mig lika ont som Dig”, men land skall med lag byggas. Makt är rätt.

Bara vart tionde barn som far illa anmäls till socialtjänsten av barnavårdssjuksköterskan. Dom försummade barnen är mer försummade än tidigare. Dom som far illa, far tillräckligt illa, konstaterar närpolischefen Tommy Bringholm (Barn & Ungdom, nr 3–4/1998).

Nej, jag kommer inte att tacka Dig. Jag kommer aldrig att förlåta. Men Du lärde mig att hata makten och att förakta den falskhet som är så intimt förknippad med den. Du kanske rentav gav mig den hårdhet som krävs för att kunna fajtats för de värden som sist och slutligen är de som vår kultur uppfattar som det goda, åtminstone såsom jag parallellt med Dina slag uppfattade dem när de formulerades i skönlitteratur, musik och film. Livet självt lärde mig senare att se med skepsis på Dina själsfränder, de som inte avskyr makten, bara att andra har makt i stället för dem själva.

Barn som agas blir inte dummare, men de utvecklas långsammare (Barn & Ungdom, nr 3–4/1998).

Men är det trots allt inte generna? Om den intellektuella kapaciteten är ärftligt betingad, måste det ju ändå märkas på de barn vars biologiska föräldrar är så slutgiltigt intellektuellt och emotionellt efterblivna att de tror att det är okey att misshandla någon, bara man är släkt med den misshandlade och denne är mindre än en själv!

Barn är oslagbara. Stöd BRIS – barnens rätt i samhället. Postgiro 901504-1

Metro 981010

18. Jag vet inte hur min syster dog

Min mamma är död. Hon blev inte mördad. Det känns knappast bättre för det. Död är lika med borta, och då spelar det mindre roll hur det gick till. Borta är hon ju likväl. Liksom min lillasyster Mia.

Mia försvann för 14 år sedan. Jag vet ännu inte riktigt vad som hände. Hängde hon sig eller blev hon mördad? Jag vet inte – man kollade inte så noga. Hon var ju inget särskilt ändå – bara en vanlig kvinna i tjugofemårsåldern som satt kärlek framför konvention och fick betala priset för sådan dumhet.

Och livet gick ju vidare ändå. ”Beklagar sorgen” och allt annat sådant där trams, lika äkta oberoende av om det kommer från begravningsentreprenören eller någon bekant. ”Beklagar sorgen.” Ni skiter väl i det – ni är oroliga över vad det kan komma att betyda för ert eget liv.

Jag lärde mig dock åtminstone en viktig sak av mammas och Mias död. Jag lärde mig vikten av att få se, att få veta.

Mia fick jag aldrig se. Det gick inte att se henne – det var inte så mycket kvar när de hittade henne. Obduktionen var ett skämt, och vem brydde sig.

Poliserna som plockade ned henne hade väl ett helvete. Jag tänker på er ibland: vilket skitjobb ni har, och så mycket av samhällets baksida ni får se. Det är säkert inte så konstigt att det slår över för en och annan ibland – jag tillhör åtminstone inte dem som skulle våga vara bereda att svära sig fri från att någon gång helt enkelt tappa behärskningen. Det är väl för övrigt därför man har kolleger – kamrater – som hjälper en att säga till innan man gör något dumt.

Det var dock inget av detta jag lärde mig. Jag visste redan att de flesta poliser är bra poliser, och att de har ett tungt jobb, ofta utan den uppskattning de förtjänar. Det visste jag – en av mina absolut bästa vänner, en av de verkliga förebilder jag önskade jag i någon mån kunde leva upp till, är (eller rättare sagt var – han är pensionerad nu)

polis. Han är en god människa, och har varit min verkliga fadersgestalt när alla andra svek.

Så vad lärde jag mig då? Jo, plötsligt förstod jag Estonias anhöriga. Jag fick se mamma, och nu vet jag med bestämdhet: hon är död. Mia fick jag aldrig se, alltså vet jag aldrig riktigt med bestämdhet. Jag är utlämnad till vad andra påstår.

Det vore en lögn att påstå att jag är seglare, eller ens sjövan. Men jag älskar havet, och jag hoppades få dö där, i en storm tillsammans med min älskade på Stilla oceanen, begravda tillsammans i det finaste av allt: havet. Det blir säkert inte så – på att hjälpa gamla idealister och de svaga får man mycket kärlek, men inga pengar. Och därför heller inga uppfyllda drömmar. Men det är okej, that's life, och det är mitt eget val. Men jag förstår de av er som önskar få upp Estonias offer – det väcker dem inte till liv, och havet är visserligen lika vigd som vigd jord, men först när ni får se era älskade kan ni få ro. Först då kan ni veta att er älskade var med, är död och inte bara lämnade er.

Mamma lärde mig mycket – hon födde mig, hon var stolt över mig och gav mig kärlek när jag längtade efter sådan och behövde den som mest. Alltid utan något krav tillbaka – bara fanns. Och så lärde hon mig förstå att alla är inte seglare, alla är inte havets barn, alla kan inte acceptera att inte längre åtminstone en sista gång få se sina käraste, om bara för att få bekräftat att de inte lämnade dem frivilligt.

Ty jag längtar alltjämt efter Mia, och önskar jag visste.

Metro 990805

19. Jag tror inte tiden läker öppna sår

(Efter brandkatastrofen)

De säger att tiden läker alla sår. Jag tror inte att det är så. Möjligen kan några av oss lära oss att leva med dessa ständigt öppna sår, just för att alternativet är att förgås. Och därmed svika dem som vi så saknar.

Men varför lät vi det hända? Var någonstans tog pengarna och anständigheten vägen, och ersattes med skäll på ungdomar och rop på nolltolerans. Var det när vi tillät idioter oemotsagda stå på gator och torg, imbecillt ropande att om vi släpper in fler människor med annan tro så kan våra ”svenska” barn till slut ”tvingas” vända sig till Mekka. So what? Är det verkligen tillåtet att vara så djävla dum att man tror att ”svenskhets” är något bestående över årtusendena och invandrarna därför först måste bli ”svenska” innan de har rätt att stanna. Och vägra dem hyra anständiga lokaler för att de har ett utländskt namn. Inte vägrades jag och mina kompisar hyra diskotek för skolfester, med vakter och hela millevitten, när vi var i deras ålder. Och jag tror faktiskt att på den tiden nekades inte andra ungdomar, trots utländska namn heller.

Något har väl hänt. Inte med ungdomarnas initiativförmåga, inte med deras livsglädje, inte med deras kärlek och ömsinhet gentemot varandra.

Ungdomens förälskelser är lika lidelsefulla, kompromisslösa och äkta som när vi en gång var unga. Och de går över tro- och rasgränser, såsom de alltid har gjort. Nej, det har hänt något med oss i vuxengenerationen. Vi blev kanske just det vi, när vi var unga, så dyrt och heligt lovade att vi aldrig skulle bli. Inskränkta, egotrippade, sönderstressade materialister i ständig jakt på den lycka vi så blint lämnade bakom oss när vi lät hjärta ersättas med hjärna.

För vad gjorde vi när samhället drevs i en riktning där marknaden tilläts styra framför människorna och deras hjärtan? Hur kunde vi tillåta vårt samhälle att utvecklas i en riktning där marknadsens krav på allt mer profit blev viktigare än att de barn som

kommer från ett annat land får känna sig stolta över sitt ursprung och odla sin kultur?
Var inte politik att vilja?

Var inte politik att prioritera? Hur prioriterade vi? Varför skrek vi inte i tid högljutt ”håll käften” till dem som påstod att ”vi lever över våra tillgångar och har inte råd” när vi ville fortsatt solidaritet med de svaga? Med sina feta lönekuvert, sin skatteplanering och sina fallskärmsavtal behövde de ju aldrig bekymra sig om karensdagar, dyrare och sämre sjukvård och nedskärningar av stödet till ungdomsverksamhet.

Men en dag kommer de enkla människorna – människorna som inte fick plats på börser, i riksdagshuset, på de flotta tillställningarna med franskt vin och gåslever och dess högtidliga tal om mänskliga rättigheter och välfärdsstaten i kris, människorna som trots sin intellektualitet, sin kunskap och sin fina utbildning aldrig fick de arbeten de var kompetenta för och som ständigt fick visa pass på grund av sin hudfärg, trots att de var födda i vårt land. En dag kommer de till oss som alltid hade någon bekants bekant, som ständigt slet med våra problem att komma över ännu mer pengar, flottare bilar och lyxigare båtar, som erhöll grandiosa priser och ständig respekt för vårt flotta yttre och våra fina titlar. Och de kommer att fråga oss vad vi gjorde när de led, när de förvägrades rätten till ett anständigt liv, när deras uppoffringar för deras barn alltid var förgäves. Vad ska vi svara då? Marknaden krävde dessa offer?

Jag tror inte tiden läker några sår. Och jag tror inte att det är en slump att det alltid är de värnlösa, de svaga, de små, som får betala priset.

Marknaden har inte råd med er. Humanitära skäl gäller bara för Pinochet.

Metro 981103

20. Viktigaste lagen är skriven i våra hjärtan

Jag är professor i rättsvetenskap. Min uppgift är att lära våra framtida jurister – de som ska bestämma över era liv – att inte hoppa. Ni vet, juristutbildningen som en loppask, där man stoppar ned lopporna, sätter på locket och tar av det först när de som en självklarhet har förstånd att inte längre hoppa över kanten. Det tar normalt sex till åtta år att förvandla en människa till jurist.

Det är alltså mitt jobb. De två vanligaste meningarna jag och mina juristkollegor använder när vi som lärare möter alltjämt hoppande studenter, när vi som advokater möter bångstyriga klienter, eller som domare möter dem vars liv vi just förändrat och får höra deras indignerade rop på rättfärdighet är ”Nä, det är en annan sak” och ”Du måste skilja mellan rätt och rättvisa”.

Men kan vi verkligen skilja mellan rätt och rättvisa? Jag menar att det inte går.

Det finns vissa underliggande normativa strukturer, djupare förankrade än aldrig så tydlig lagtext, som i ”the hard cases” sist och slutligen slår ut vad som är ”rätt” i meningen lagenligt. Detta sker så snart det är uppenbart att kampen står mellan vad regeln anvisar och vad som är rättvist. Dessa underliggande normativa strukturer finns där, precis som undertexten i varje läsvärd roman når vår hjärna via hjärtat, och bara just därför lär oss att våga göra rätt, i stället för att bara vara passiva medlöpare av rädsla att göra fel.

Låt mig ge ett positivt exempel. För några år sedan väcktes åtal vid Stockholms tingsrätt i en fråga om otillåtet spridande av barnpornografi.

Så snart åtal väcks upphör förundersökningssekretessen, innebärande att alla som så önskar har rätt att ta del av hela det material som åklagaren bygger sin bevisning på, så länge inte någon regel i sekretesslagen stadgar annat. Någon sådan särreglering för barnpornografi fanns inte vid denna tid. När åtal väckts kom därför ett antal personer till tingsrätten och krävde att få ta del av och kopiera all bevisning, det vill säga de barnpornografiska filmerna. För att göra en lång historia kort så vägrade domaren

dem denna rätt, trots att de till stöd för sin begäran kunde åberopa både grundlagen och direkta ålägganden av hovrätten.

Detta är inte bara avskedande grund, utan därtill skulle egentligen väckas åtal mot domaren – hon gjorde sig skyldig till ett grovt tjänstefel. Ändå väcktes aldrig åtal, och hon blev aldrig avskedad. I stället tvingades riksdagen att i världsrekordhastighet ändra sekretesslagen så att barnpornografi även efter det att åtal väckts kunde sekretessbeläggas. Det hindrar inte att hennes ursprungliga vägran alltjämt var uppenbart lagstridig – men beslutet var rättvist! Och tack vare hennes lagstridiga beslut kunde rättsordningen bevara sin legitimitet.

Så de underliggande normativa strukturerna finns där. De finns där snarare i våra hjärtan än i vår hjärna, och de uppstår likt stigarna i skogen, kommer och går, olika framträdanden i olika tider, men alltid lika självklara när vi går genom skogen, trots avsaknad av såväl kritvita kantlinjer som vägvisare, polis och trafikljus. Men på natten – i det nattsvarta mörker värden som solidaritet, humanism och rättfärdighet befinner sig i dag – kan det hjälpa med en lampa, till exempel en pjäs, en sång eller en modig domare som vågar döma rättvist framför lagenligt. Men lampan skapar aldrig stigen.

Stigen skapas av människorna, den skapar vi tillsammans, ty varje rättssystem – det må vara i diktaturens Kina såväl som i Pinochets Chile eller vårt Sverige – bygger alltid på frivillig efterlevnad. Därför är tingens ordning alltid vår förtjänst – eller vår skuld.

(Tack till Anna och Lala)

Metro 990601

21. Döda fiskar flyter medströms

1. ”Vet inte docenten att det är skillnad på rätt och rättvisa?” Vi befann oss i hovrätten och åklagaren tittade mig skarpt i ögonen. Han var irriterad, mycket irriterad. Bakgrunden var att jag dristat mig att fråga den åtalade om han tyckte att det framtida frihetsberövande han med stor sannolikhet stod inför var rättvist. Frågan var nog övertänkt, och åklagarreaktionen väntad. Nu återstod att se domstolens reaktion. Har det någon betydelse ifall det är rättvist eller inte att sätta en trettioårig tvåbarnsfar i fängelse för att han vägrar lära sig döda? Eller skall domstolen gå på åklagarens linje – fyra månaders fängelse *är* stadgad praxis då man för andra gången vägrar fullgöra militär grundutbildning, och det oberoende av om beslutet är rättvist eller inte?

2. Det finns många förespråkare för åtskiljandet mellan rätt och rättvisa. Rätten är till skillnad från rättvisan, brukar man hävda, deduktivt rationellt logisk på ett sätt som gör det möjligt att, åtminstone i viss mening, föra sanningsbevisning om det korrekta innehållet i ett påstående. På frågan om vad som då *är* Sanning, brukar moderna rättsskälleteoretiker numera normalt hävda att Sant är det påstående om innehållet i gällande rätt som en majoritet hos (det utvalda) auditoriet ställer sig bakom. Men en sådan bestämning skiljer på intet sätt ut begreppet rätt från det uppenbarligen emotionellt mer laddade begreppet rättvisa. Jag kan i vart fall inte se någon sådan skillnad – även rättvisa är, på samma sätt som begreppet rätt, ett relativt begrepp. Att begreppen är relativa betyder emellertid inte för någongendera av dem att de i någon mening skulle vara godtyckligt eller ens subjektivt bestämda. Båda begreppen är i precis samma mening objektiva, eftersom båda *kan* blir föremål för rationell diskurs som inte bara syftar till, utan också bär reella förutsättningar för, att nå consensus, bara auditoriet öppet i respekt för varandras argument söker nå – inte en överenskommelse utan – en gemensam uppfattning. ”Det rätt och skäl icke är, det kan icke heller vara lag; för de *skäl* som lager haver med sig, gillas hon”. Det är alltså i båda fallen våra argument som skall prövas, inte vårt maktspråk. Och ett argument som saknar annan bärkraft än enkla hänvisningar till att ”det står i lagen” är inte ett intellektuellt godtagbart argument; ”Alla lagar skola vara sådana, att de tjäna till menige mans bästa, och därför då lagen bliver skadlig, *så är det icke mera lag, utan olag och bör avläggas*”. Rätten är således underordnad rättvisan! Juridiken måste därför få förbli en intellektuell di-

sciplin som bygger på de klassiska filosofiska bildningsideal som är humanismens förutsättning. Juridik utan rättvisa skapar lagstater – inte rättsstater – och maktutövning utan personligt ansvar leder till ett konspiratoriskt, korrumperat och antihumant samhälle. En sådan nation blir till slut en nation av ynkryggar, där följsamhet mot makten blir en dygd och civilkurage ett negativt omdöme för den som befinner sig i karriären.

3. Juristutbildning i Göteborg är ung, bara drygt tio år gammal. Linjen var ursprungligen inriktad på ren företags- och förvaltningsjuridik, men kom i höstas att sälla sig till de klassiska juristutbildningarna med jur.kand. som slutexamen. Från att tidigare ha varit mer ensidigt inriktad på affärsjuridik skall alltså i fortsättningen även juristutbildningen i Göteborg utbilda domare och saksförare. Detta ställer nya krav på *hela* utbildningen – skall våra studenter i framtiden också vara beredda att fungera som domare, åklagare och allmänpraktiserande advokater, måste detta faktum prägla varje linjekurs. Det räcker självklart inte att bara komplettera den nuvarande linjen med 20 veckors teknikinriktad utbildning i ämnena straff- och processrätt. Hela juristutbildningen måste genomsyras av de klassiska bildningsideal där utbildningens mål inte är att skapa karriärinriktade advokater och domare, utan att gemensamt forma självständiga och orädda domare och saksförare, som ser sitt framtida arbete som ett kall. En domare utan känsla för rättvisa är en dålig domare, ty ”lagen är icke given för saköres skull, utan för rätts skull, den menige man till nytta och gagn”.

Rättsreglernas legitimitet ligger i att de skapats just för att skydda de svagare mot de starkare och göra detta genom att sätta bestämda gränser för makthavarnas ambitioner att övergå från att vara allmänhetens tjänare till att bli deras herrar. Den enskilde mannens rätt måste gå före statsnyttan, verklig eller förment – den student som lämnar vår utbildning med en annan uppfattning ser jag som ett misslyckande, ty rättvisan är icke ett ämne, det är hela juridikens genes. En rättsordning som inte bygger på idéer om rättvisa utan på pragmatik tjänar föga som rättesnöre i byggandet av en bättre värld och den rättsordning som endast kan hämta sitt stöd ur makten är orättfärdig. *Rättvisa* domar är riktiga domar – ”...därföre står de farligen och göre uppenbar orätt, som skicka dem ut för domare, som intet förstånd hava. Förty hurur skola de döma rätt, som icke veta vad rätt är? Och de som sådana oförståndiga domare ut-

skicka, skulle befrukta sig, att de bliva visst delaktiga med i de falska domar, som av-sagda varda.”

Göteborgsjuristerna skall därför kämpa mot de som enbart utifrån att de är ekono-miskt eller politiskt starka kräver underkastelse – den nya göteborgsandan måste bli en invertering av den gamla. Bort med följsamma nepotister som inte vågar ta strid mot makten av rädsla för att själva tappa sin sociala position. Fram för de juridikstu-derande och framtida professionella som ser sitt yrkesval som ett kall och juridiken som ett det komplexa samhällets främsta förebild för en möjlig diskurs.

Låt den nya linjen bli känd som en linje som skapar orädda, uppkäftiga domare och sakförare, alla med ambitionen att förbättra världen, alltid i gemene mans tjänst *mot* de som stödjer sina rättsliga anspråk endast på makten. Kom ihåg – det är de *döda* fiskarna som flyter medströms!

PS! Hovrätten dömde i rättvisans tecken. DS!

Göteborgs-Posten i början av nittiotalet

Fotnot. Citaten är hämtade ur domarreglerna.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Den nya juristutbildningen vid institutionen blev aldrig någon nystart för juristutbildningen i Sverige, istället föll den snabbt in i ledet, och blev ännu ett av de döda fiskarnas akvarium;

22. Än är det tillåtet att sälja sin heder

Sedan den 1 januari i år är det alltså inte längre tillåtet att köpa sexuella tjänster i vårt land. Jag tycker det är bra. Allt för mycket lidande både på kort och lång sikt förorsakas av mäns förmenta behov av att låta snoppen styra deras liv. Egentligen handlar det kanske inte så mycket om könsdrift, utan mer om ett behov av att dominera, trycka ned, bekräftas som någon lite förmer än någon annan.

Det är bara sexuella tjänster som det blivit förbjudet att köpa. Annan typ av prostitution är OK, ja till och med välkomnas i viss utsträckning. Om du till exempel vill köpa dig en egen professor på Handelshögskolan, så kostar det 300 000 kronor per år. Alla är lika välkomna – på Handels diskriminerar vi ingen, så såväl Volvo som brandoffren är välkomna att köpa såväl vår tid som vår lojalitet.

För 300 000 kronor ger vi er de svar ni beställt, med vetenskaplig auktorisation och allt. Handels är ja-sägare till vem som helst; bara ni kan betala får ni vara med och bestämma både ”avhandlingens utformning och innehåll”! Vill ni att vi ska säga att EMU är bra? Att skattetrycket är för högt? Att arbetslösa är parasiter? Eller att det alltid varit lätt att få se Säpo:s register? Kanske att vi inte har råd till invandring eller i vart fall inte till en så stor offentlig sektor? Att vi måste betala våra politiker, höga jurister och företagsledare höga löner, annars flyttar de utomlands och då blir vi ett u-land?

Allt är OK – så länge ni har 300 000 kronor med er. Vi behandlar alla lika – 300 000 kronor oavsett om du är rik eller fattig, moderat eller vänsterpartist. För oss vetenskapsmän är det viktigt att behandla alla lika!

Lojalitetsplikten är central i svensk arbetsrätt. Illojalitet är saklig grund för uppsägning. Jag tror trots allt att jag tar den risken – de flesta av er som läser Metro har tyvärr inga 300 000, och kom ni någonsin över så mycket pengar hade ni ändå inte råd att använda de pengarna till att köpa vetenskapens lojalitet. Men ni är också en del av samhället, av vårt kollektiva bygge för ett anständigt samhälle. Och ni betalar min lön via era skattesedlar. Det är därför jag ser er, i den diffusa egenskapen av kollektivet ”människor i Sverige” som mina arbetsgivare, och de begrepp vår kultur definierat som goda – sanning, heder, humanism och demokrati – som vetenskapens främsta plikt att förhålla sig till.

Ni har redan betalt – ni betalar redan genom att vara människor, en del av vår kollektiva samtid. Och syftet med vetenskaplig verksamhet är att gynna allas – inte bara direktörernas – frihet och att bereda alla samma rätt till kunskap. Därför är det, med Edvard Said, oss en bjudande plikt att vägra anpassning för att i stället komma med kritik och spräcka gamla myter, avslöja falska profeter och ställa gamla traditioner och vördade namn i deras rätta dager.

Tänk – jag tror till och med att det är i denna dynamik inte bara samhället i dess helhet utan till och med näringslivet specifikt finner det största praktiska värdet i vetenskaplig verksamhet. Även näringslivets intellektuella inser säkert att en torsk är en torsk, och att sälja sin kropp väger lätt mot att sälja sin heder!

Metro 990126

23. Vi förstår inte hur väl makten vill

Linus Brohult blev dömd till ett års fängelse. Enligt domstolen var straffet proportionerligt rätt, eftersom Linus var så gammal att han måste ha förstått att allt prat om medborgarinflytande etcetera bara är politiskt trams. Med tingsrättens egna ord led Linus nämligen inte av den ”enfald” som annars präglar dem som tagit miljöhoten på allvar, ”uppenbart på grund av ungdomligt oförstånd och därmed bristande insikt om konsekvenserna av deras handlande”.

På sjuttioalet utmönstrades en rad brott ut brottsbalken. Det var brott som ”samhällsfarlig ryktesspridning” och ”skymfande av rikssymbol”, brott som är typiska för diktaturer som Sovjet och Chile men som är främmande för en genuint demokratisk stat, just eftersom de normalt används av makten för att stigmatisera dem som hotar deras maktställning. Brott mot staten brukar de kallas. Typiskt för dessa länder och dess representanter är att de sammanblandar begreppen ”stat” och ”samhälle”.

Vi förstår väl inte, om jag förstått tingsrättens intellektuella höjdpunkter rätt, hur väl makten vill. Staten och dess representanter är alltid goda. Och viktigare än att det blir ett riktigt beslut är att beslutet åtlyds! Ty om folket har rätt hotas själva grundvalen för den stabilitet makthavare i alla tider prioriterat.

Det finns de som menar att värden inte finns, att det enda som finns är det som kan bestämmas i tid och rum. Det betyder till exempel att en domstol per definition aldrig kan döma fel, än mindre att en riksdag kan ta ett felaktigt beslut. Och i sin förlängning att de anser att makt är rätt.

Ändå har de så fel. Och när de bestraffar dem som tar värdena på allvar, de värden som de själva annars så gärna använder i sin retorik, bekänner de sig till just den ontologi som säger att makt är rätt. De lägger därmed själva grunden för ett förakt för demokratin: de som håller sig för att vara demokratins yttersta representanter tar inte själva retoriken på allvar, utan ser den bara som en hävstång för att skaffa sig själva fördelar.

”Barn är mjuka, bilar är hårda”, är ett uttryck för en gemensam värdemässig grund. Liv är viktigare än plåt. Det är ett värde vi fostrar våra barn till. Att sanning är ett godare värde än lögn är en annan sådan sats. Inom juridiken är proportionalitet ett värde som förenar rättssystem världen över.

Proportionalitet har sitt ursprung i tanken om att distinktionen mellan det goda och det onda är viktigt i varje rättskipning. Och även om vi inte kan nå enighet om vad som är rättvist, kan vi alla nå samstämmighet om vad som är orättvist. Det är till exempel orättvist att döma felparkerare till döden men mördare till dagsböter, och det är orättvist att döma den pappa som uppsåtligen mördar sin dotters mångåriga plågoande till lika långt straff som de som lika uppsåtligt mördar poliser i Malexander. Det är just detta som skiljer ut den civiliserade rättsstaten från den odemokratiska lagstaten.

Det är allvarligt om vi har ett rättsväsende som inte klarar av att skilja mellan det goda och det onda. Än allvarligare är det om vi har ett rättsväsende som ser denna fråga som irrelevant. Med en ”demokrati”-minister, tillika jurist, med samma inställning är det helt enkelt en förskjutning av kvalitativa mått, en resa bort från den demokratiska rättsstaten till den parlamentariska lagstaten. Och den senare har så oerhört mycket mer gemensamt med den klassiska brutala diktaturen, med Stalins Sovjet och Pinochets Chile, än med den intellektuella humanism som präglar en aktiv demokrati. Och har vi nu hamnat där, då är det kallt i landet, mycket kallt.

Metro 991214

24. Skillnaden mellan brott och orätt

Rättsvetenskapliga institutionen anordnade för en tid sedan en temadag om ekonomisk brottslighet. På seminariet uppträdde en advokat, som understundom försvarar även människor misstänkta för så kallade ekobrott. Det är i sig en viktig och rentav hedervärd insats. Folk ska inte dömas på misstankar, och även den skyldige ska ha rätt att få omständigheterna kring brottet invägt när påföljden ska bestämmas. Härvidlag får det helt enkelt inte råda någon skillnad mellan folk som är misstänkta för skattebrott, incest, narkotikabrott eller vad det än månne vara.

Anledningen till min krönika är således något helt annat som advokaten sa, och som bekymrade mig. Med referens till de etikregler som gäller för advokater underströk han, mycket riktigt, att en advokat ”får ej uppsåtligen”, det vill säga med vett och vilja, ”främja orätt”. Så långt är allt gott och väl. Mitt bekymmer är hur han förstod ordet ”orätt”. För honom var det nämligen, alldeles uppenbart, lika med ”brott”. Och se, det är en annan sak.

För att citera Olaus Petris domarregler är det nämligen så att ”Lagen gillar icke allt det hon icke straffar”, och ordet orätt har en helt annan betydelse än ordet brott. Att något är orätt innefattar ett moraliskt övervägande, där man på personligt ansvar har att ta ställning, inte till om ett brott i lagens mening har begåtts, utan endast till om beteendet är just ”orätt”. Och det är i denna mening ordet ”orätt” ska förstås, åtminstone i varje sammanhang där det är en del av etiska regler.

I 1990-talets kontokortsskandaler, kvittoklippande och allt annat som vi sett att våra folkvalda och andra, som redan har mycket, sysslat med, har det blivit allt tydligare att frågan om ”orätt” begåtts eller ej förminskats till en fråga om ”brott” kunnat styrkas.

Juridiken har medvetet som en strategi använts för att styra bort kritiken, kanske till och med särskilt när sakförhållandena är sådana att det uppenbara inte kan förnekas. Man formaliserar på detta sätt själva grundfrågan, nämligen om någon orätt begåtts,

och omvandlar den till en strikt juridisk fråga och satsar sedan stenhårt på att brott i vart fall inte ska kunna styrkas. När den understundom, till exempel av juridisk-tekniska skäl, friande domen sedan kommer, anklagar man indignerat kritikerna (främst massmedierna) och hävdar att nu har domstol konstaterat att den kritiserade inte begått något ”orätt”. Men det är som bekant inte förbjudet att tränga sig i köer, men det är lik förbannat alldeles upprörande orätt.

Rättegångsbalken innehåller en regel som säger att ”försvarare ska med nit och omsorg tillvarata den misstänktes rätt och i detta syfte verka för sakens riktiga belysning”. I konsekvens med den bekväma inställning till personligt ansvar som advokaten gjorde sig till tolk för, förklarade han att denna regel innebär att han som försvarsadvokat endast behöver koncentrera sig på sådant som stödjer klientens sak. Allt annat är polisens och åklagarens sak. ”Det här kan förefalla kontroversiellt”, sa han, ”men så är det.”

Så skiljer vi jurister oss från personligt ansvar, och hävdar att allt är lagens fel, ty visst måste man följa lagen, även om resultatet skulle innebära orätt? Om nu sakernas tillstånd verkligen är på detta sätt är ju alla advokater att gratulera: Det måste ju kännas skönt att med ett så enkelt argument kunna avsvära sig varje form av eget ansvar. Men sanningen är väl ändå sist och slutligen den att det är vi jurister, inte lagen, som dömer.

Metro 980428

25. Hyresnämnden borde lära av Pippi

Enligt en psykiatrisk undersökning, som nu har några år på nacken, kunde mellan åtta och fyrtio av de sammanlagt 240 som sökt och antagits till polishögskolan det året beskrivas som psykopater, människor med ramboideal som sökte möjlighet att utöva makt över andra och som bar samma grundläggande värderingar och brist på självkritik som utmärker de mest hänsynslösa brottslingarna. Ett än högre antal hade låg allmänbildning och svag nutidsorientering, präglade av fördomar och auktoritetsrespekt. Uppgifterna kan förefalla fantastiska, men bör knappast överraska varken polis eller praktiserande jurister. De är sannolikt inte heller internationellt särskilt anmärkningsvärda och får naturligtvis inte skymma det förhållande att polisycket är ett av de allra svåraste, rent ut sagt djävligaste, som finns och att den klart övervägande majoriteten poliser handskas beundransvärt skickligt med sin svåra yrkesroll.

Varför blir vi då särskilt upprörda över korruption och maktmissbruk hos polisen, men handskas så mycket lättare med samma fenomen när överklassen genom stiftelsekonstruktioner, systematiska konkurser, så kallad skatteplanering och fallskärmsavtal ger sig själva fördelar på andra medmänniskors bekostnad? Jag tror att det är just för att polisen symboliserar den mest påtagliga maktutövning vi stöter på – polisen har lagstadgad rätt att använda naket våld för att utföra sina arbetsuppgifter. Ändå är det knappast, tror jag, i första hand något perverst behov av att med lagen på sin sida få slå folk i huvudet med batong som gör bland annat yrkena polis, militär och ordningsvakt särskilt lockande för människor med svagt självförtroende. Det centrala är nog snarast just makten, behovet av att erhålla den respekt som alla människor strävar efter. Polisen är inte ensam om att utöva makt. Jurister är en annan kategori maktutövare, med den för oss behagliga skillnaden att vi slipper ta det slippriga ansvaret att verkställa våra beslut.

När jag nu läser att hyresnämnden hävdar att ”lagen” säger att den kvinna som ropar på hjälp när hon blir misshandlad, och därför ”stör” sina (fega) grannar, ska vräkas blir jag djupt oroad. Det oroar mig att vi i denna dom, liksom i allt för många andra, saknar ordet ”rättvisa”. Istället får vi allt som oftast höra av dem som utövat makt orättvist att ”vi måste skilja mellan rätt och rättvisa”. Ofta är dessa personer samma

maktutövare som de som ständigt förklarar för oss att vi dessutom måste skilja mellan sak och person. Men måste, och framförallt, bör vi det?

Jag tror inte det. Tvärtom tror jag att i det civiliserade samhället är makt och ansvar två sidor av samma mynt och inte bara det – jag tror att just detta samband är en nödvändig förutsättning för att rättssystemet ska nå den legitimitet, den frivilliga efterlevnad, som i sin tur är en förutsättning för juridiken som ett effektivt instrument för konfliktlösning. Ett rättssystem som upplevs som orättvist – ett rättssystem som inte konsekvent bygger på makt och ansvar som två sidor av samma mynt – varken får eller förtjänar medborgarnas, inte heller de kriminella medborgarnas, respekt.

Hyresnämnden, likaväl som andra makthavare, borde kanske betänka vad Pippi en gång sa, när hon efter att ha gripit de båda bovarna och placerat dem på uppe på kökskänken, strax släppte dem, gav dem var sitt guldmynt och sa att ”den som är stark, måste också vara snäll”. Man ska vara hård mot makthavare och ställa tuffa, inte minst etiska, krav på dem som strävar efter makt, men vara generös mot de maktlösa – inte tvärtom, som blivit så vanligt. Inte hade kvinnan som nu skall vräkas någon makt! Fattar Ni inte det?

(Tack Astrid)

Metro 980908

26. Maktens män och kvinnor tar inte sitt ansvar

Vårt samhälle erbjuder många olika former av möjlighet att utöva makt. En viktig del av maktutövandet är att ha det så kallade problemformuleringsprivilegiet, det vill säga att ha möjlighet att ta upp vissa frågor och ignorera andra. Alla människor har inte makt, men jag har det. Jag – inte universitetet – utövar makt över mina studenter när jag rättar deras tentor, jag utövar makt över mina barn och jag utövar makt när jag skriver mina krönikor i Metro. För detta bär jag personligt ansvar.

Jag har också möjlighet att utöva makt i andra sammanhang. Till exempel när jag åker spårvagn och ser att några passagerare röker på spårvagnen, eller när jag på en spårvagnshållplats ser att någon klottrar på spårvagnskuren eller rentav krossar dess fönster. Oberoende av om jag är aktiv eller passiv så har jag i båda lägena makt. Bryr jag mig och ingriper tar jag mitt personliga ansvar, är jag passiv för att slippa eget obehag tar jag det inte. I det senare fallet bär jag skuld. Här är det inte fråga om att lagen förpliktigar mig att ingripa eller ej. Lagen fördelar inte denna typ av skuld, utan den är en följd av allas vår plikt att medverka till att vårt samhälle med rätta kan kalla sig civiliserat.

För några veckor sedan blev jag kallad till ett högst märkligt seminarium. Seminariet, till vilket hela etablissemanget var kallat men självklart ingen av de maktlösa, var en reaktion på en krönika jag skrev på ovanstående tema i början av hösten. Hyresnämnden hade hävdat att ”lagen” säger att den kvinna som ropar på hjälp när hon blir miss-handlad och därmed ”stör” sina grannar ska vräkas. Jag påminde om vad Pippi en gång sagt: ”Den som är stark måste också vara snäll.” Poängen var att makt genererar ansvar och maktlöshet ansvarsfrihet.

Detta störde tydligen hyresnämnden och särskilt dem som beslutat att kvinnan tillsammans med sina barn skulle kastas ut. Det som störde dem var att de utsattes för kritik, och därför kallade man alltså till ett seminarium för att möta ”behovet av större förståelse för och kunskap om de berörda myndigheternas och organisationernas uppgifter och roller”. Syftet var att ge oss ”tillfälle till perspektivbyte”, det vill säga att lida med dem som utövat makt i stället för med dem som utsätts för makten.

Och så började seminariet, och alla var överens om att allt var någon annans fel. Någon annan skulle ta hand om problemen så vi slapp se de maktlösa och besväras av dem. Om jag förstod den samlade intelligentian rätt var allt ”lagens” fel, precis som om lagen fattar några beslut. För mig är och förblir den centrala frågan den jag ställde till deltagarna: Vad menar ni att ni personligen, både som medmänniskor och makthavare, har för personligt ansvar att ingripa när någon röker på spårvagnen, ”bombar” hållplatser med sprejflaskor, misshandlar sitt barn eller rentav en kvinna i lägenheten bredvid?

Så snart jag ställt frågan reagerade omedelbart just en av de domare som personligen beslutat att den hjälpskrikande kvinnan genom vräkning skulle straffas för sitt ”störande beteende”: ”Herr ordförande, ska vi försöka hålla oss till saken, till det vi kommit hit för att diskutera i dag?”

Så frågan om hans ansvar var inte relevant – här gällde det tvärtom att befria just honom från personligt ansvar. Nu skulle vi med förståelse möta den domare som kritiserats för att han satte lagen framför rättvisa och humanism. Seminariets syfte blev plötsligen alldeles tydligt. Syftet var att ursäkta och återupprätta dessa män som personligen medverkat till att beröva en kvinna och hennes barn deras hem för att hon haft oskicket att skrika på hjälp när hon blev misshandlad. Och sedan skyller de på lagen.

Tänk vad maktens män ändå är fega!

Metro 981216

27. Om inte Vallo, vem blev då mördad?

Osmo Vallo är död. Men han blev aldrig mördad, inte ens av de två som numera tröstar sig med att ha fått beröm för att ha ”satt hårt mot hårt. För det är ju mycket dalt (med de svaga och utslagna) i dag.”

Det var inte mord, ty de saknade uppsåt, det vill säga avsikt, att döda. ”Inte skära, bara rispa.” Misshandeln var avsiktlig – ”det daltas för mycket i dag” – men inte dödsfallet. Då kallas det vållande till annans död, men här var ”den andre” varken professor, direktör eller greve.

Ett tramp i ryggen på en liggande man med handklovar är då inte ens tjänstefel, än mindre misshandel och absolut inte vållande till annans död. Att samtliga sex rättsläkare menar att skadorna ”utan tvivel förorsakats genom inverkan av trubbigt våld” pekar ju inte heller ut någon gärningsman. Precis som om rättsläkarutlåtanden normalt gör det, eller ens kan göra det.

När rättsläkarna skulle undersöka krigsmaterielinspektör Carl Algernons kropp visste man att han avlidit efter att ha hamnat framför ett tunnelbanetåg. Kan då rättsläkarna med ledning av den följande obduktionen avgöra huruvida han blev mördad eller begick självmord? Svaret är både ja och nej. En obduktion kan visa att den avlidne till exempel har ett knivstick i ryggen eller en skottskada. Det står då klart att han blivit mördad, och att mördaren lät kroppen hamna framför T-banetåget i ett försök att dölja mordet.

Men om han blev knuffad? Skadorna är då identiska med dem som uppstått om han själv kastat sig framför tåget. Här ger obduktionen inget självständigt resultat. Kan man då nöja sig med detta, för att därefter konstatera att brott ej kan styrkas? Naturligtvis inte – det kan ju finnas vittnen, som såg att han blev knuffad. Dessa vittnen är väl så stark bevisning som den tekniska.

Precis samma förhållande gäller naturligtvis Vallo. Man behöver inte vara särskilt konspirativt lagd för att anta att om det hade funnits tretton olika samstämmiga vittnen som sett Algernon bli knuffad framför tunnelbanetåget, så hade till och med Erviken ansett att det funnits skäl att väcka åtal mot den eller dem som knuffat. Såvida inte vittnena kom från Kronoparken i Karlstad.

”Vi vet om vilket folk det är som bor på Kronoparken. Och de är inte trovärdiga”, förklarade de misstänkta polismännen tidigt segervisst. Kanske var det rentav därför de ”satte hårt mot hårt” och vägrade ”delta” med Osmo Vallo – vågar man rentav gissa att precis samma polismän, med en direktör i Örgryte eller på Lidingö, hade varit mindre benägna att ”sätta hårt mot hårt”, ja, rentav ”daltat lite”?

Så Osmo Vallo blev inte mördad, enligt Erviken inte heller bragd om livet, inte ens misshandlad. Ändå var det något som blev brutalt och hänsynslöst mördat. Uppsåtet växte fram efter Vallos död. Offret hette nu Rättvisan. Ryggdunk och kravet på fortsatt friktionsfria middagar var motivet, det juridiska etablissemang och dess nätverk gärningsmannen. Omgivningens likgiltighet var dess medbrottslingar.

Freivalds förklarar med kraft att det som hänt aldrig får hända igen. Men Kurt Roos kvarstår som generaldirektör för rättsmedicinalverket, Karl Dahlberg är avdelningschef på rättsmedicin i Linköping, Erviken trivs alltjämt på riksåklagarämbetet och Folke Ljungvall – den åklagare som redan in-ledningsvis förklarade att polismän per definition inte kan göra sig skyldiga till misshandel – är kvar på sin post. Alla utgör de alltjämt tillsammans vår garanti för rättvisans gång.

”Nu är det”, som ett vittne konstaterade, ”bevisat att det går att mörklägga allt, till och med när man är flera vittnen och kan berätta vad som hänt. Och det skrämmer mig faktiskt. Oerhört mycket!”.

Mig med.

Metro 990616

28. Heder

"Du kan få kyssa den hand Du allra helst skulle vilja skita i." Så snart vi lärde känna varandra, farsan och jag - jag var väl i 13/14-årsåldern då - så började han tjata om detta. Samma sak som hans pappa gång på gång sagt till honom fick jag nu höra återigen. Och återigen. Jag menar, han ger sig aldrig; ständigt denna ömsinta omsorg: Du kan få kyssa den hand Du allra helst skulle vilja skita i. Han har aldrig läst något jag skrivit, ja han vet knappt vad jag forskar kring. Någon gång emellanåt ser han mig på TV; och då kommer det tillbaka: "Du kan få kyssa den hand Du allra helst skulle vilja skita i."

Det är kärlek i de orden. Och de är baserade på erfarenhet. Farsan och farfar var gamla kommunister och de hade fått lära sig den hårda läxan: det finns ett pris att betala. De ville inte att jag skulle behöva betala detta, ty det är ett högt, oerhört högt, pris man har att betala om man tar kamp mot etablissemang.

Nåväl, jag har ju inte fattat. Antagligen beror det på att jag växte upp hos en styvfar som fick lära mig att hata makten och att förakta den falskhet som är så intimt förknippad med den. Jag skriver om det i min installationsföreläsning:

"Du kommer att tacka mig när Du blir stor", sa han. "Det gör mig lika ont som Dig, men Du kommer att tacka mig när Du blir stor". Sa han, och slog igen.

Det gjorde ont. Han påstod att det gjorde lika ont hos honom. Jag förstod nog inte riktigt vad han menade. Gjorde det ont i handen, eller rentav i mattpiskan, när han slog? Eller kände han sig lika kränkt som jag? På vilket sätt gjorde det lika ont hos honom och hur ända in i helvete kunde han vara så dum att han trodde att jag skulle tacka honom när jag blev stor?

Det gjorde ont, han var mycket stark. Men det var ändå inte det fysiskt onda utan förnedringen, att få "lära sig veta hut" som plågade. Och falskheten. Han kunde alltid le och vara den mest charmiga mot andra, sekunden efter att han slagit. Och vuxenvärlden valde att inte se.

Nå, på vilket sätt har denna bakgrund präglat mig? En sak står då alldeles klar: jag kan inte tillåta att någon hävdar att jag är en dålig arbetare; jag måste alltid göra rätt för mig. Därvidlag spelar det ingen roll om jag torkar spyor på Stena, paketerar glass på Triumfglass, monterar dörrar på Volvo, är professor i juridik eller ombud i ett ärende. Man skall göra *rätt* för sig.

Låt mig därför inledningsvis vara mycket tydlig. Jag ställer *hårda* krav på min omgivning, *stenhårda* på mig själv. Jag har lärt mig det den hårda vägen: varken jag eller Marja har, har haft eller kommer någonsin att få någon fallskärm. Vi måste klara oss själva - bakom hörnet finns det ingen som kan hjälpa oss, inte ens den närmaste släkten. Där ute finns det ingen hjälp när det går åt helvete, vi måste fixa det själva. Och världen ute är *djupt ond*, något som jag om inte förr lärt mig de senaste åren.

Vår enda rätt att få leva, att få finnas till, är för att världen skall vara lite bättre när vi dör än när vi föddes. Det handlar om *plikt*, inte om rättigheter. Och *plikten* förhåller sig till innehåll och djup: då hinner man inte med konvensans och yta. Kanske är det inte så konstigt att man blir just bitter med denna utgångspunkt, åtminstone inte konstigt i ett samhälle där yta går före djup, där myten blivit viktigare än verkligheten, och där folk blir oroliga och förbannade om myterna avslöjas när de själva byggt sitt liv på en livslögn. Men målet för vetenskapen, och för människan, är inte att skapa ytlig lycka - Barn, kvinnor och djur är lyckliga, men vi människor är det inte, så redan den gamle Strindberg. Att vara människa är att ha och söka sina *plikter*.

Plikt - det var därför Torsten Leander blev registrerad. Han tog de underliggande normativa värdena, de vi återfinner i lagtext, i vårt kulturmönster, i vår livsvärld, på *allvar*: fred framför krig, sanning framför lögn, rättvisa framför orättvisa, stå på den svagares sida gentemot den starke. Han hade redan som barn internaliserat de värden som kommer till uttryck i bibelns berättelse om David mot Goliat. Och så protesterade han som 16/17-årig gymnasist mot ett krig han upplevde som orättfärdigt, och blev därför föremål för säkerhetspolisens intresse med de oerhörda konsekvenser det skulle medföra för honom och hans familj, när han senare mötte vuxenlivets krav. Då var han "medborgerligt opålitlig" och misstänktes, till skillnad från Wallenberg och de andra pojarna, för att *sakna* (sic!) "demokratiskt sinnelag" så till den milda grad

att han inte ens kunde bli snickare på ett för allmänheten öppet sketet marinmuseum. Det är skillnad, både i bakgrund och i liv, på Torsten och de som senare tvingades stå med brallorna nere. De, vars medborgerliga pålitlighet och demokratiska sinnelag stod (och står?) utom varje rimligt tvivel, kunde inte bara humma och harkla utan t o m direkt ljuga inte bara inför massmedia och folket, utan t o m inför Sveriges riksdag och Europadomstolen. Nu säger de att de bara lydde order, och för denna form av plikttrogenhet - ej mot de värden, varpå idén om rättsstaten och demokratin vilar, utan som maktens redskap - blev de vederbörligen belönade. De är nu riksåklagare, eller utsedda till juris hedersdoktorer med särskild motivering att de utfört ett viktigt arbete för de mänskliga rättigheterna inför Europadomstolen. Ja, huvudpersonen har t o m efter intensiv lobbyverksamhet från regeringen blivit utsedd att vara FN:s högste jurist med särskilt ansvar för mänskliga fri- och rättigheter, bli i Bosnien! Och Gudrun Schyman myser.

Vem, eller vad, är det fel på? Är det inte märkligt att inte fler blir fly förbannade, när skillnaden mellan retorik och praktik inte bara blivit tydlig, utan det t o m gått så långt att förmågan att kunna göra åtskillnad mellan retorik och praktik rentav betraktas som en kvalité, när makthavare - ekonomiska, politiska, massmediala - söker själsfränder? Är det inte sjukt att inte *alla*, just *alla* med "demokratiskt sinnelag" och "medborgerlig pålitlighet" blir fly förbannade, spyr åt allt och alla som har det gemensamt att yta går före djup, personlig nyttomaximering framför mod och ärlighet, odlandet av myten framför tydlighet?

Jag är en farlig man, har jag förstått. En farlig, djupt obehaglig, människa, ty jag kan inte skilja mellan retorik och praktik. Jag har gått på myten, och tar den på allvar. Jag tror på demokratin, i dess ursprungliga kvalitativa mening, och jag tror på de underliggande normativa strukturer som utmärker västvärldens bild av begreppet rättsstat. Framförallt ser vi då inte rättstaten som en lagstat, som en slags teknikalitet, utan istället präglas denna vår uppfattning av rättsstaten som en stat där *idéer* som transparens, proportionalitet, sanningssträvan och att makt genererar ansvar och maktlöshet ansvarsfrihet står i högsätet, och omsorgsfullt odlas och utvecklas. Det är då *inte* längre fråga om nyttomaximering, det är fråga om heder, att kunna se och behandla sig själv och andra med någon form av värdighet. Det är utav dessa grundläggande skäl som vi inte tränger oss i köer, trots att det inte är lagstridigt. Och tror Ni inte på

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

detta, tränger Ni Er rentav i köer, ja då saknar Ni varje form av respekt från min sida, ty det är i dessa konkretiseringar vi ser vem som särskiljer retorik och praktik, det är i denna konkretisering vi ser skillnaden mellan att agera moraliskt och att agera i enlighet med konventionen.

Hamnarbetaren någon gång 2000, hösten tror jag, här i kortad version

29. Detta är sanning, jag har alltid rätt

Alla ropar efter en sanningskommission. Vi behöver få reda på sanningen, säger de. OK, här är den:

Betyg är enda vettiga sättet att mäta de studerandes kompetens. Om inte skatten sänks radikalt flyttar näringslivets toppar och då står vi helt utan kompetens. Och då går vi rakt in i stenåldern igen. Folkomröstningen om kärnkraft var öppen och ärlig. Det gäller också folkomröstningen om EU.

Norrmän är dryga, rika och går ständigt på tur. Viagra och kokain är en förutsättning för en schysst lördagskväll. Jurister är bäst skickade att syssla med juridik. Lerums byggnadsnämnd är en seriös myndighet och Göteborgs Energi tar alltid sitt ansvar för vad de ställer till med. Silvia har silikonbröst. Sverige har inte råd att hjälpa flyktingar. Anders Björck är en verklig hedersman som aldrig tvekar i sin ansträngning att nå sanningen om IB:s verksamhet. Blåvitt är Göteborgs bästa fotbollslag. Göran Johansson är en hedersman som alltid står upp när det blåser. Och tar sitt ansvar.

Jorden är platt – dess rundhet är bara en optisk synvilla, producerad av CIA. FRA-bloggarna är kunniga och pålästa. Vem som helst kan köpa hus i Sverige, om bara viljan finns. Svenska fängelser är rena lyxhotell. Det mest utmärkande draget hos svenska politiker är deras stora mått av empati. Släpper vi in fler muslimer kommer våra barn att tvingas vända sig i bön till Mecka. Åsiktsregistrering är förbjuden. Polisen utreder själv bäst anklagelser om polisbrutalitet. Betygsättning på universitet, gymnasium och grundskola speglar de studerandes kompetens.

Arbetslösa är lata. Finska män är tystlåtna, dricker vodka som vi andra dricker vatten och slåss alltid med kniv. Högre straff leder till färre brott. Anställningsskyddet i Sverige är för starkt – om arbetsgivarna slipper vara sakliga försvinner arbetslösheten. Arbetstagarna vinner normalt i arbetsdomstolen. Alla kvinnor vill innerst inne bli våldtagna, helst av flera män samtidigt och med hjälp av diverse redskap. Det gäller i

vart fall om de har kort kjol på sig. Domarna i högsta domstolen jobbar mycket hårt – allt extraknäck sker på deras alldeles för korta fritid.

Säkerhetspolisen är öppen – tvärtemot vad som påstås har det alltid varit lätt att få se vad som finns i säkerhetspolisens register. Barn som får stryk mår inte dåligt av detta. Våldspornografi på TV skadar oss inte. Ökad konkurrens och fler TV-kanaler ger bättre och bredare TV-utbud. Vi har inte råd att avsätta en procent av bruttonationalprodukten till u-landsbistånd.

Koncentrationslägren fanns inte. Frank Baude är omdömesgill, och SKP var ett verkligt demokratiskt parti med stor kärlek till demokratin. Gunnar Ekberg – IB-agenten – var Guillous förebild till Coq Rouge, Hamilton. Guillou var såväl KGB- som säpo-agent. Pinochet räddade Chile från ruinens brant. Göran Lambertz är en skicklig jurist som tar ansvar för sina handlingar. Det var därför han blev JK. Varje handelshögskola bör ha en professur i handelsrätt där kontinuitet säkras framför kompetens. Akademi-ker har tid men inga pengar. Advokater har pengar men ingen tid. Det är därför utmärkt att de största advokatbyråerna exklusivt får köpa sig reklamplats och professors titel på universitetet. De skulle för övrigt ändå gett medlen.

Mäklare och bilförsäljare har hög moral. Bankerna behövs. Ingen tjänade på bankkrisen. Marknaden varken kan eller får styras. Orwells 1984 inträffade aldrig. Man kör säkrare när man kör fort, för då är man mer koncentrerad. Alla parkeringsvakter är svin. Negrer är lata, sexuellt hyperaktiva och (orättvist) välutrustade. Och har trummorna i blodet. Om man svär, kommer man inte till himlen.

Vi lever i kunskapssamhället.

Jultomten finns och bor i Lappland.

Sommaren 1998 var en underbar sommar.

Jag har aldrig gjort något fel, och har alltid rätt.

Tror du på det här är du en idiot!

Metro 981201, något nyredigerad av verkligheten

30. PS! Ordfronts förlorade heder

Sedan Skojarkommissionen kommit med sina rapporter, och öppnat dörrarna för såväl Claes Bergenstrand som SÄPO-chef och Anders Eriksson, den tidigare SÄPO-chefen, som ordförande i det nyskapade kontrollorganet Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (ja, visst är det fantastiskt, både namnskapandet och vilka personer man sätter där, utan att folk höjer ens på ögonbrynen) ville Ordfront, utilitaristerna från sextiotalet, vara med i leken. Janne Flyghed kunde stolt förklara att 500.000 var registrerade i SÄPO:s register i en artikel så full med fel och slappheter att maktens män och kvinnor firade högtid. Jag försökte få dem att rätta, men de vägrade, och jag skrev då till slut ett brev där jag återlämnade det pris de givit mig, demokratipriset (suck!). De publicerade – naturligtvis, får man numera märkligt nog säga i detta konstiga land – varken rättelser eller brevet, och tog bort mitt namn från utmärkelsen först sedan jag hotat med rättsliga åtgärder. Pengarna, 5.000 kronor, tog de aldrig tillbaka, så de användes till det årliga priset Årets Holme istället. De är sig lika, alltid i främsta ledet, bara jaget är i fokus.

Dennis Töllborg

Juris doktor, professor

Dennis.Tollborg@law.gu.se

Göteborg 25 november 2003

Föreningen Ordfront

Box 17506

118 91 Stockholm

1998 erhöj jag Föreningen Ordfronts Demokratipris. Jag kände och har känt en stor stolthet över denna utmärkelse. För mig var det ett uttryck för uppskattning av att jag håller lojalitet mot värden framför lojalitet mot person, att jag helt enkelt försökt att vara konsekvent i min demokratisyn och varit noggrann och ärlig både i min vetenskapliga gärning och i min relation till omvärlden, och det även om det skulle föranleda obehag för min närmaste omgivning, vetenskapsvärlden eller några potentater.

Jag betraktar mig själv som fanatisk demokrat. Demokrati är för mig inte en kvantitativ form, utan ett kvalitativt begrepp, innefattande en transparent diskurs där samtliga berörda har möjlighet att delta, och där diskursen kräver av deltagarna inte bara begriplighet och sanning utan också korrekthet och ärlighet. Man måste helt enkelt ha åtminstone ambitionen att retorik och praktik sammanfaller. Och dessa kvalitetsbegrepp innefattar också att man tar fullt ansvar för sina gärningar, och rättar till det man ställt till med, när man någon gång – av ondska eller, som det vanligen är, av slarv och okunskap – ställt till någonting.

Detta gäller naturligtvis i än högre grad rättsstaten. När jag och Torsten drev frågan om diskvalificeringen av honom från ett arbete såsom snickare på ett för allmänheten öppet marinmuseum (i Karlskrona, har jag förstått numera måste påpekas), såsom varande ”medborgerligt opålitlig”, var det helt enkelt för att vi ville tvinga fram kunskap om falskheten i systemet. Vi valde att göra det kring frågan om dåvarande PKK § 13 – regeln om att ingen i vart fall skulle dömas ohörd, ens när Säkerhetspolisen stod för anklagelseakten.

Målet nåddes efter många års, väldigt ensam, kamp – innan uppgift utlämnas i registerkontrollärende sker numera i näst intill 100 % av fallen s k kommunikation. Det innebär att den berörde får möjlighet att ta del av och bemöta uppgifterna innan de lämnas ut. Detta, som inneburit att från en topp om nästan 95 % där utlämnande skedde, sedan s k utfall (dvs uppgift återfunnits i säkerhetspolisens register rörande den kontrollerade) skett, är siffran idag under 5 % (1999: 4,8 % och 2000: 3,14 %), har varit en oerhört central rättssäkerhetsvinst, både för de kontrollerade, för den kontrollbegärande och t o m för kvalitén på svenskt säkerhetsskydd, ja t o m för SÄPO. Framgången är här entydigt beroende av att Torsten, utan varje egenintresse, ställde upp och att vi konsekvent var jättenoga med att aldrig någonsin kunna beslås med fel, överdrifter eller tendentiösa påståenden, samtidigt som vi båda, på ett sätt som bara kan prägla två personer som saknar självbevarelsedrift, aldrig var till salu. Detta var vad jag trodde jag erhöll Ordfronts Demokratipris för, och det var då en stor belöning, som jag uppskattade mycket.

När vi offentliggjorde Leanderakten var både jag och Torsten i första hand inte så upprörda över vad som stod i akten. Innehållet var naturligtvis trivialt, så trivialt att det t o m var förvånande, men det vi båda var mest upprörda över var lögnen – maktens falskhet, och de belöningar som utdelats till de maktens hantlangare, varav Hans Corell är den mest kände och senare också högst belönande, som framförde dessa lögner. Det var chockerande, t o m för oss som ändå blivit rätt luttrade under åren, och det var chockerande för väldigt många svenskar. Det var därför viktigt, för att försvara demokratin och rättsstaten, att kompromisslöst kräva ansvarsutkrävande av dessa. Som en av de ansvariga för utbildningen av nya jurister var det dessutom en egen etisk plikt, som jag uppfattade och alltså uppfattar det, att med kraft markera för studenterna vad som går an och vad som absolut inte går an. Med tanke på att prismotiveringen gick utöver arbetet med Leanderfallet, och det var Ert demokratipris, uppfattade jag det som att även Ni ansåg att detta var ett viktigt bidrag för att bevara och utveckla vårt lands demokrati.

Leanderfallet utlöste, som bekant, en rad utredningar, och det långt före den sk Säkerhetstjänstkommissionen – inte bara Registernämndens oerhört viktiga första utredning, som ledde fram till att de hemliga registreringsgrunderna offentliggjordes, utan redan i slutet av åttiotalet kom en rad utredningar i efterdyningarna av min avhandling, Leanderfallet och buggningsrättegången (ni vet, den där buggningen som några blev dömda för i slutet av åttiotalet. Minns också Anders Björk och Underrättelsenämndens utredning, där man hade skojigt åt att man satte buggar i sängbenet hos folk, något som Säkerhetstjänstkommissionen inte ens berör, för att istället framhålla att man inte funnit belägg för att buggning förekommit efter mitten av sjuttioalet!). Här skall bara nämnas SÄPO-kommittéernas utredningar, till vilka jag återkommer strax. Äras man o de som äras bör!

Därmed är vi över till det som får mig att återlämna priset. En professor i kriminologi, Janne Flyghed, pretenderade i ett av Era höstnummer, med en stort uppslagen förstasida med (det tendentiösa) påståendet att 500.000 var registrerade av SÄPO, redovisa innehållet i Säkerhetstjänstkommissionens rapporter. Han framhöll samtidigt sin egen betydelse för att denna utredning, som med hans ord presterat ”ett unikt och mycket ambitiöst arbete”, kommit till stånd (för en avvikande uppfattning, se Christer Jönsson, Sanning och konsekvens?, s 30). Jag, som arbetat med dessa frågor i över 25 år, kan tyvärr inte dela Flygheds och Ordfronts uppfattning – jag hade önskat att det blivit så, och gjorde med boken Medborgerligt pålitlig? (1999) vad jag kunde för att ge åtminstone grundkunskap till forskarna och kommissionen. Men därvidlag misslyckades jag alltså, men det är något man får leva med. Däremot skall man inte behöva leva med de anmärkningsvärda felaktigheter som återfinns i artikeln. Jag tänker då inte i första hand på att det anges att Leanders anställning var på armémuseum i Kristianstad (när det var på marinmuseum i Karlskrona). Denna uppgift får mig bara att fundera än en gång över var författaren varit under alla dessa år. Det är värre att Flyghed, fullständigt grundlöst, påstår att utredningen varit en framgång, och kommit med något nytt, när sanningen är att utredningen närmast totalt havererat och inte tillfört något som inte redan tidigare var bekant; mer än ytterligare empiri. Låt mig ge några av de mer centrala exemplen (som kan mångfaldigas);

- telefonavlyssningen, där det redan i slutet av åttiotalet i offentlig utredning slogs fast att begäran om sådan sällan eller aldrig avslås (SOU 1989:18, s 64; alltså inget nytt här),
- att beslut i dessa frågor fattas slentrianmässigt (se buggningsutredningens reservation, SOU 1998:46, s 518),
- att granskningsorganen ö h t inte tagit sin uppgift på allvar (jfr SOU 1989:18, s 30),
- antalet skyddsklassplacerade tjänster (jfr SOU 1990:51, s 233 - varför har de lata i säkerhetstjänstkommissionen inte ens följt upp denna beräkning, uppgifterna är ju när utredningen kom mer än tio år gamla: var det ointressant att studera dessa tendenser och säga hur det är idag?),
- de slappa registreringsgrunder (jfr Registernämndens första rapport den 16 december 1998)

- etc.

Det allvarliga med detta är ju att utredningen, tvärt emot vad Flyghed säkerligen uppriktigt tror (men att tro är som bekant att inte veta!) inte förde oss ett enda steg längre, när det gäller att säkra grundläggande anständig och hederlig behandling av våra medmänniskor, till förhindrande av att historien annars låter sig upprepas. Istället kommer utredningens omfattning, och de lata och okunniga som promotar densamma, att ge allmänheten intryck av att nu är allt bra. Och detta är ju inte sant, något som redan visat sig i ett antal skandaler. Skandalerna kan vi säkert leva med, men bakom varje sådan skandal finns en eller flera människor som lider, t ex Ylmaz Murad – och de förorsakas denna dag som idag är och i framtiden detta, just genom att utredningen, nu tillsammans med Flyghed och Ordfront, så nogsammt undvek att ö h t ta upp något som kunde verka hotfullt för de som idag innehar den politiska och polisiära makten. De valde helt enkelt att välja sina strider – och detta var en strid man inte skulle välja, om man föredrog att sätta sig själv framför andra.

Jag har, vilket jag inte ens trodde jag skulle behöva, påpekat felaktigheterna för Er, och jag har tagit för självklart att Ni, eftersom Flyghed själv inte avser att rätta något utan tvärtom hävdar att artikeln i allt väsentligt är korrekt (se decembernumret innevarande år), skulle ”återkalla fullmakten på sätt som korresponderar mot dess utgivande”, eller översatt till en värdenorm, rätta till den falska verklighetsbild Ni (antagligen mot bättre vetande) medverkat till att sprida. Ni har då erbjudit mig att skriva en debattartikel på temat. Men skall notoriska fakta debatteras, bara för att journalister, redaktörer, vänsterkarriarister eller nyttomaximerare i största allmänhet är för lata för att informera sig om de rätta förhållandena? Skall vi acceptera dessa felaktigheter och bara se det hela som någon form av underhållning – ett slags bingolotto för intellektuella? Jag tycker inte det – jag tycker frågan är för allvarlig och jag tycker att har man ställt till med någonting, med eller utan avsikt, så har man en självklar plikt att själv rätta till detta. Jag trodde också att det var bl a för att jag genom handling konsekvent ihärdat i nolltolerans även mot de starka, varesig de är näringslivets, politikens eller akademins företrädare, när de ljuger var det som förärade mig priset. Jag inser nu att så var det naturligtvis inte: Ni ville helt enkelt haka på den tillfälliga popularitet som under en tid drabbade mig, och förstod aldrig att min lojalitet står mot värden, inte mot person, och det oavsett om denna person är juridisk (som Ordfront) eller fysisk (som medlemmarna i Säkerhetstjänstkommissionen). Inte så lite naivt, tänker säkert allt för många, men det bjuder jag på. Jag återkallar fullmakten, och återsänder Ert pris. Jag är nämligen inte till salu.

Dennis Töllborg

Fotnot. Ordfront har återkommit med ett ”erbjudande” att i debattera de ovan nämnda notoriska fakta. Trots att jag hjälpt till med till och med sidhänvisningar, har Ordfront alltså inte ens kunnat göra en egen rättelse. Här är, för Ordfront och för läsarens egen bekvämlighet, dessa återgivna nedan. För den som är genuint intresserad finns massor av vetenskaplig och annan litteratur från sjuttio-, åttio- och

nittioalet. Ett enkelt sätt att finna dessa är att se litteraturhänvisningar i mina böcker. Här är, för läsarens bekvämlighet, de notoriska fakta som anges som några exempel i mitt brev:

SOU 1989:18 Säkerhetspolisens arbetsmetoder, s 64: ”Det händer sällan eller aldrig att en framställning om avlyssning avslås av domstolen.” För tidigare diskussion i vetenskapliga arbeten, se *bl a* Töllborg, Under Cover (Norstedts Juridik 1991), National Security and the Rule of Law (Centrum för Europaforskning 1998) samt Medborgerligt pålitlig? (Norstedts Juridik 1999) etc, dock *aldrig* något i t ex Flygheds arbeten.

SOU 1998:46 Om buggning och andra hemliga tvångsmedel, s 518: ”I ett system där det inte finns någon insyn är det ofrånkomligt att detta på sikt leder till att de som deltar i beslutfattandet anpassar sig till varandra och får en gemensam syn på vad som krävs för ett beslut om t ex hemlig telefonavlyssning. I detta ligger en risk att prövningen sker på ett allt mer slentrianmässigt sätt. En vetskap om att den enskilde i efterhand skall få kännedom om det som beslutas medför att den prövning som skall göras sker på ett mer ansvarsfullt sätt.” För tidigare diskussion i denna fråga, se *bl a* Töllborg, Personalkontroll (Symposion 1986), Under Cover (Norstedts Juridik 1991), Medborgerligt pålitlig? (Norstedts Juridik 1999) etc, dock *aldrig* något i t ex Flygheds arbeten.

SOU 1989:18 Säkerhetspolisens arbetsmetoder, s 30: ”Man har inom SÄPO lärt sig att leva i gråzonen och undandra sig insyn från statsmakter och tillsynsmyndigheter när verksamhetens laglighet eller försvarbarhet i övrigt kan ifrågasättas. Inga protokoll med rättsligt tveksamma beslut lyser JO eller JK i ögonen när de någon gång företar inspektion på SÄPO. Då ligger det naturligtvis också nära till hands att den som inspekterar inte heller på andra vägar lyckas upptäcka missförhållanden som det är hans uppgift att ta itu med. Med den kunskap jag under mitt utredningsarbete fått om SÄPO:s sätt att arbeta är jag för min del inte det minsta förvånad över att varken inspekterande myndigheter, parlamentariska ledamöter i RPS styrelse eller särskilt tillsatta kommissioner såsom Edenman-kommissionen upptäckt några tvivelaktiga eller olagliga beslut eller förfaranden av det slag jag här har berört genom att lyssna på föredragningar av tjänstemän hos SÄPO eller genom att gå igenom handlingar hos myndigheten. För att inte göra SÄPO orätt vill jag dock tillägga att jag hos jurister med uppgift att granska rättsenligheten hos säkerhetspolisens beslut eller åtgärder ibland stött på något av attityden: ’Det är nog lika bra att vi inte får veta så mycket. När det gäller en verksamhet som ytterst handlar om rikets säkerhet är det kanske inte alltid möjligt att fullt ut upprätthålla normala standards.’ ” Denna utredning och den därpå följande SÄPO-kommittén’s är klart påverkad av Leanderfallet, som avgjordes av Europadomstolen 1987, och av min avhandling (Personalkontroll 1986). För tidigare diskussion i vetenskapliga arbeten, se *bl a* redan ovan nämnda arbeten, dock *aldrig* något i t ex Flygheds arbeten.

SOU 1990:51 Säkerhetspolisens arbetsmetoder, personalkontroll och meddelarfrihet, s 233: ”Av *bl a* den enkätundersökning som kommittén har genomfört kan utläsas att det för närvarande finns ca 1.000 tjänster (motsvarande) i skyddsklass 1A, 10.000 i skyddsklass 1B och 400.000 i skyddsklass 2. Av uppgifter från SÄPO:s personalkontrollrotel framgår att antalet personalkontroller i resp. skyddsklass år 1989 var ca 500, 5.500, resp. 116.000. – Antalet ärenden där upp-

gifter lämnades ut var ca 100; i ett tiotal ärenden fanns uppgifter, som emellertid styrelsen beslutade att inte lämna ut.” För uppföljning av antalet kontroller och s k utfall, se framförallt Töllborg, Medborgerligt pålitlig? (Norstedts Juridik 1999).

Registernämndens rapport finns i stencilform och heter formellt Personalkontroll den 1 oktober 1969-den 30 juni 1996. Rapport till regeringen av Registernämnden beslutad den 16 december 1998. Rapporten, som var en omedelbar konsekvens av att Leanderakten offentliggjordes i november 1997, redovisar in extenso de tidigare hemliga tillämpningsföreskrifter, där regeringen uttryckligen anger vilka som skall registreras. Det är första gången dessa offentliggörs, och det var Registernämnden, med dess dåvarande ordförande Carl Anton Spak, som de facto satte regeringen i en sådan position att ett offentliggörande var nödvändigt. Det var både modigt och betydelsefullt. Registernämndens rapport kan rekvireras från Registernämnden och från Justitiedepartementet. De tidigare hemliga föreskrifterna och den säkerhetspolisiära praktiken är återgivna i Töllborg, Medborgerligt pålitlig? (Norstedts Juridik 1999) s 52-106. Båda dessa arbeten föregår alltså Säkerhetstjänstkommissionens redovisning, som inte tillför något nytt, varken i sak eller i analys.

Slutligen så Christer Jönssons Sanning och konsekvens? (HSFR 2001), s 30, där Janne Flygheds bidrag direkt berörs: "Samtidigt kom forskningsprogrammet i medias strålkastarljus genom Janne Flygheds "avhopp" (Jönssons citationstecken, DT). Anledningen till att jag använder citationstecken är att Flyghed inte hade påbörjat sin medverkan i Karl Molins projekt men hamnade i den avundsvärda situationen, att han kunde välja mellan medverkan i detta projekt och ett annat externfinansierat projekt med bättre forskningsvillkor och säkrare publiceringsmöjligheter." Jag antar, och hoppas, att det är fler än jag som menare att detta ger en något annorlunda bild av Flygheds bidrag till "kampen för saken", än den beskrivning som Flyghed själv ger av sin egen betydelse i den artikel som Ordfront så omdömeslöst nu en gång publicerade.

Det huvudsakliga arbetet i den s k Säkerhetstjänstkommissionen utfördes av ordinarie personal i SÄPO:s arkiv. När det gäller författandet av textmassan är det framförallt tre personer som stått för det mest omfattande arbetet: Lars-Olof Lampers, Magnus Hjort och Ulf Eliasson. De har gjort ett bra arbete, såtillvida att de tillfört ytterligare empiri till stöd för det vi redan visste. Det är tillräckligt bra på den kunskapsnivå de befann sig. Hjort och Eliasson är båda forskarstuderande, dvs befinner sig i en utbildningsfas, och Lars-Olof Lampers var i vart fall vid tillfället inte ens klar med sin akademiska grundutbildning, alltså inte ens forskarstuderande. Ingen av dem kan alltså kallas forskare i vedertagen mening, vilket inte hindrar att de kan producera väl så bra kunskap och även borde kunnat höja ambitionsnivån till åtminstone nivån samband. Det har säkert funnits skäl, rentav godtagbara sådana, till att ingen i kommissionen orkade detta, utan bara tuggade om redan kända fakta, och belade den med ytterligare empiri. Ett sätt att skaffa djupare kunskap om bakgrunden till SÄPO:s arbetssätt och inriktning, likväl som till Säkerhetstjänstkommissionens misslyckande och Flygheds märkliga artikel, vore att bygga sociogram. Jag har föreslagit detta vid upprepade tillfällen (se bifogade uppsatser: Om detta må Ni inte berätta, Festskrift till Anna Christensen 2000, samt Värdesystemets parasiter, tal till Ingrid Segerstedt-Wiberg på hennes 90-årsdag 2001), båda publicerade på annan plats i denna tidning. Man kan fråga sig varför jag inte i egen forskning gjort detta. Svaret är att jag påbörjat arbetet, men att det kommer att ta lång tid eftersom jag inte längre kan söka statliga forsk-

ningsbidrag, och utrymmet för egen forskning i professors tjänst numera är ytterligt begränsad. Varje hjälp, varje stöd, såväl ekonomiskt som än hellre personellt, välkomnas alltså. Men då får Ni vara beredda på att det är ett högt personligt pris att betala! För geschäft sysslar jag inte med, och kritik är välkommen i Sverige endast så länge den är substanslös.

Dennis Töllborg – Det går tydligen an?

Polismyndigheten i
Västra Götaland

UNDERRÄTTELSE OM BESLUT

2010-05-24 11.10
1400-K4954-10
Sida: 1

DENNIS TÖLLBORG
FULLRIGGAREGATAN 13
426 74 VÄSTRA FRÖLUNDA

BROTTSPLATS

Områdeskod: 0101030080010303

ICA SUPERMARKET, KARL JOHANSGATAN 21, GÖTEBORG

BROTTSTID

Måndag 2010-01-11 kl 23.20

BROTT/HÄNDELSE

	1.20
	Brottskod Ant
Klotter	1209 1
Misshandel	0357 1

BESLUTSMOTIVERING

Förundersökning nedlägges -
Vidare fu kan ej förväntas leda till att skäligen misstanke kan medd.någon.

BESLUTSDATUM	BESLUT AV	TITEL
2010-05-14	Edmundsson, Monica	Polisinspektör

Polisen GBG City
Box 429
401 26 GÖTEBORG
Tfn: 114 14
E-post:

Besöksadress: Stampgatan 28
Handläggande enhet: Polisen GBG City
Handläggare: Pa Jimmy Ljungberg